

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

34. évfolyam – 3-4. szám

2026. június – augusztus

Tartalom

Bajorországi tanulmányút.....	2
ICOMOS Díj plakett avatása a Magyar Tudományos Akadémia székházának helyreállítása kapcsán	9
Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXXVI. Közgyűlése – beszámoló.....	18
Möller István emlékérem 2025	29
Műemléki Panteon 2026	31
Új elnök az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Régészeti Emlékhelyek Szakbizottságának élén.....	35
Európai elnökök találkozója	36
Az ICOMOS University Forum nemzetközi nyári egyeteme Pergamonban	44
Szekeres- Varsa Vera, Román András özvegyének üzenete a RAMNYE résztvevőihez	53
56. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem.....	54

ICOMOS Díj avatás az MTA-n

Közgyűlés a Pázmányon

Európai Elnökök Találkozója Jerevánban

ICOMOS University Forum Pergamonban

Bajorországi tanulmányút

2026. május 4-7. között a Német-Magyar Ipari- és Kereskedelmi Kamara szervezésében mintegy kéttucatnyi szakemberből álló csoport vehetett részt egy műemlékvédelem tematikájú tanulmányúton Bajorországban. A delegációban restaurátorok, szakkivitelezők, építész tervezők mellett a műemlék-felügyeleti hatóság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság is képviseltethette magát.

Egyéni utazást követően Passauban volt a találkozó. A város a Duna és az Inn összefolyásánál kialakult természetes földnyelvre épült, kitűnő stratégiai ponton és a mai napig őrzi középkori jellegét, természetesen a házak legnagyobb része mintaszerűen helyre van állítva, németesen ki van vasalva. A város magyar vonatkozása, hogy itt őrzik Gizella királyné földi maradványait, a sírkápolna a mai napig fontos nemzeti zarándokhely.

Hagyomány, művészet és technika. Látogatás Passauban a harangöntő műhelyben (fotó: Veöreös András)

A találkozót követően a társaság busszal ment Münchenbe, ahol az első hivatalos programnak a München és Felső-Bajorországi Kézműves Kamara székháza adott otthont, a másik vendéglátó szervezet a kézműves munkákat felkaroló *Bayern Handwerk International* szervezet volt. A székház az 1960-as években épülhetett, jellegzetes irodaház a korszakból, ahol meggyőződhattünk róla, hogy a keleti és a nyugati építészet stílusában egyáltalán nem különbözött egymástól ebben az időszakban, legfeljebb az anyaghasználat és a kivitelezés minőségében van különbség. A ház természetesen nem áll műemléki védelem alatt, de senkinek eszébe sem jut az ablakokat kicserélni, a burkolatokat, belső nyílászárókat átalakítani, így építészeti karakterét változatlan formában tudja megtartani.

A programban nyolc helyi vállalkozás mutatkozott be, melyek a műemlékvédelem területén (is) tevékenykednek.

Két cég a solnhofeni kőlapok bányászatával és feldolgozásával foglalkozik. A klasszikus – nálunk kelheimi – csiszolt kőlapok mellett jura mészkövet is bányásznak. Utóbbiból nem csak padló, hanem belső

falburkolat, homlokzatburkolat, tömbkőlépcső és belsőépítészeti elemek is készíthetők. Lehetőség volt kipróbálni a kőlap szélének pattintott kialakítását is.

Solnhofeni kőlap méretre faragása sablonban csípőfogóval (fotó: Veöreös András)

Egy vállalkozás a mágneses teret gerjesztő víztelenítő készülékét mutatta be, melyet világszerte számos ikonikus épületen alkalmaztak már sikerrel.

Felvonult egy különböző kőjavító habarcsokat gyártó cég. Termékpalettájuk különösen a restaurátorok számára volt izgalmas. Van nedves falra való, anyagában színezett vakolatuk is, ez technológiájában a németes vonalat követi, cement adalékos, nagy pórustartalmú, sótároló tulajdonságú vakolat.

Az egyik vállalkozás antikolt képkereteket gyárt, elsősorban a nagy európai és amerikai múzeumokban található, de kerettel nem rendelkező vagy nem megfelelő keretben levő képek számára. A bemutatott minták alapján mind a keretek elkészítését, mind az öregítést rendkívül magas színvonalon végzik.

Professzionálisan faragott, aranyozott és antikolt képkeret (fotó: Veöreös András)

Bemutakozott egy speciális üvegeket készítő vállalkozás is, savmart, homokszórt és színes üvegekkel a palettáján.

A festékgyártókat a hazánkban is jól ismert, szilikátfestékeket gyártó, piacvezető bajor cég képviselte. Bemutatásra került a szilikátfestékek fejlesztésének története és a festékek jó tulajdonságainak ismertetése.

A cégek bemutatkozása után lehetőség volt egyéni konzultációra is.

A társaság este tovább buszozott Augsburgba. Figyelemre méltó, hogy a busz oldalán nagy betűkkel az Obermeier felirat volt olvasható, a sofőr pedig maga Herr Obermeier volt.

A tanulmányút második napjának délelőtti két augsburgi műemlék-helyreállítás megtekintése szerepelt a programban. Először a Maximilianstrasse-n álló, frissen restaurált Herkules kút felújítását ismertette a restaurátor. A barokk kút elemei a második világháborúban pusztultak el, a bronz szobrokat pedig hadi célokra szállították el, de végül nem kerültek beolvasztásra, ezért az ötvenes években múzeumban helyezték el őket, a helyükre másolatok kerültek, a kő elemeket pedig rekonstruálták. A jelenlegi restaurálás gyakorlatilag a hetvenéves kút elemeinek műszaki felújítása volt, melyhez szabályos kártérkép készült, és a munkát folyamatos restauratori zsűrik kísérték. Az objektum jelentőségét elsősorban az adja, hogy Augsburg a történeti vízhálózatával szerepel a világörökségi listán.

A frissen restaurált Herkules-kút Augsburgban (fotó: Veöreös András)

A másik megtekintett helyreállítás a téglából épült városfal egy szakasza volt. A falat statikai problémák miatt meg kellett erősíteni, amit hátrahorgonyzással és függőleges horgonyokkal végeztek. A beavatkozások helyeit restaurátori módszerekkel tüntették el a téglafalon. A munka során a megfelelő habarcsok megtalálása és a sótanítás jelentette a legnagyobb kihívást. A vendéglátók figyelmességére jellemző, hogy mindkét helyszínen magyar nyelvű tájékoztató anyaggal kedveskedtek a csoportnak.

A restaurált augsburgi városfal. A horgonyok végeit eltakaró befalazásoknál látható a sókivirágzás (fotó: Veöreös András)

A délutáni program a Deutsche Amt für Denkmalpflege Thierhaupten-i központjának a megtekintése volt. Az egykori bencés kolostorban kialakított archívumban több, mint hatezer objektumot őriznek: cserepek, téglák, komplett fedélszerkezetek és falszakaszok, ajtók, ablakok, díszműbádogos elemek. A gyűjtemény kezelésén kívül a központ legfontosabb feladata a tanácsadás, továbbképzés, építéstörténeti kutatás.

XII. (!) századi ablak a Thierhaupten-i gyűjteményben
(fotó: Veöreös András)

Barokk fedélszék-szelet a Thierhaupten-i kolostor padlásán. A
háttérben egy gótikus tetőszerkezet főállása (fotó: Veöreös
András)

A harmadik nap programja két restaurátor műhely meglátogatása volt.

Mindkettő körülbelül ötven főt foglalkoztató nagyüzem, a munkatársak között természetesen magyar asztalosok is vannak. Mindkét cég generálkivitelezőként végzi egy-egy épülettel kapcsolatban a restaurálási, felújítási munkákat. Rendelkeznek szakemberrel fa, fém, stukkó, falkép, vakolat restaurálásához. Dolgozik itt asztalos, festő, restaurátor, a cégek nagy hangsúlyt fektetnek a munkatársaik folyamatos továbbképzésére. érdeemes talán megemlíteni, hogy Bajorországban két eltérő restaurátor végzettség van: létezik a kézműves restaurátor és az akadémikus restaurátor. Előbbi magas színvonalon képes az épületrészek, tárgyak szakszerű felújítását elvégezni, utóbbi rendelkezik a felújítást megalapozó elméleti háttérrel, laboratóriumi anyagvizsgálatokat folytat, kutatásokat végez.

Építészeti szempontból legérdekesebb az ablakok felújítása volt. A hőszigetelő képesség javítására – akár az 1960-as évekből származó, diópántos, be-be nyíló kapcsolt gerébtokos ablakok restauratori szemléletű felújítása során – 4+0,3+4 mm vastagságú vákuumüveget használnak, ezzel az üvegezés vastagsága csak olyan mértékben növekszik, hogy bemarkázható az eredeti profilba. Az üveg rögzítésére a mechanikai elemeken kívül speciális kittet használnak, mely a hagyományoshoz képest szintén kisebb vastagság esetén is megfelelően rögzíti az üvegezést. Az ablakok felújításánál látható helyeken természetesen csak hagyományos megjelenésű csavarokat alkalmaznak, bár ezek beszerzése Németországban is egyre nehezebb. Az ablakok hőszigetelésével kapcsolatban a vezető restaurátor hangsúlyozta, hogy az egész épületet mindig egyben kell áttekinteni, és ehhez kell igazítani az ablakok felújításának módját. A kivitelezés közben a helyi környezetvédelmi előírásoknak megfelelően nagy hangsúlyt fektetnek a nehézfém és azbeszt-tartalmú bevonatok, kitték szakszerű eltávolítására és kezelésére.

Az egyik műhely egy 1810-es években épített, a XIX. század közepén bővített, egykori tizedvám-szedő pajta átalakításával, modernizálásával kialakított épületben működik. A műemlék épület hasznosítása az építészeti értékek megőrzésével, de a használhatóság szempontjainak figyelembevételével készült. A hőszigetelést és a restaurátorműhely működéséhez szükséges klimatizálást az eredeti szerkezeten belül

elhelyezett, ház a házban rendszerrel oldották meg, az elegendő mennyiségű fény biztosítása érdekében az üvegfalak előtt ritkították a homlokzati deszkázatot, ami az árnyékolt, sötét felületeknek köszönhetően kívülről alig vehető észre.

A tanulmányút negyedik napján az első program Landshut városában a Szent Margit templom meglátogatása volt. A XX. század elején, neobarokk stílusban épült templom belső terét egy tűzeset követően kellett restaurálni. a fehér falfelületek és a szürke pilaszterek helyreállítása nem okozott különösebb nehézséget a szakembereknek, ellenben a rabcból készült, mindössze 4 cm vastag boltozatok és a falazott hevederek közötti repedések eltüntetése egyszerű, ám különleges megoldást kívánt: a rés mindkét oldalára akvarellpapírt ragasztva alakították ki a dilatációs hézagot. A két papírréteg egymáson tud mozogni, a repedés pedig alulról láthatatlan hajszálrepedés formájában a két papír között alakul ki.

Restaurátor-műhely egy felújított XIX. századi egykori vámszedő-pajta épületében (fotó: Veöreös András)

A templom helyreállítása – akárcsak a korábban megtekintett helyszínek is – kiválóan reprezentálja azt a szemléletet, hogy a műemlék épületszerkezetek, tárgyak, enteriőrök restaurálása során elsődleges célként a műszaki és esztétikai feljavítás, újszerű állapotba hozás jelenik meg, a Riegl-i alteswert megőrzése és megmutatása háttérbe szorul.

A program egyik csúcspontját a Passau-i harangöntő műhely megtekintése jelentette. A műhely bőven rendelkezik magyarországi referenciákkal is: a budapesti Szent István bazilika és Mátyás templom mellett az itt készült harangjaik laknak és szólnak a győri székesegyházban és a bencés templomban is. A harangöntés évszázados technológiájába bepillantva kiderült, hogy a harangöntés hagyomány, művészet és műszaki tudomány is egyszerre.

Passaubol mindenki egyedileg tért vissza Magyarországra.

A tanulmányút elsődleges célja a magyar-bajor gazdasági kapcsolatok erősítése volt. Ennek sikeressége a következő években fog kiderülni, de hogy a szakmai ismeretek fejlesztése és a szakmai kapcsolatok élénkítése terén eredményes volt, az már most kijelenthető. A Thierhaupten-i műemléki központ megismerése a magyarországi, hasonló építettörökség-megőrző központ kialakításának fontossága mellett folyamatosan érvelő ICOMOS számára is nagy jelentőségű. Külön értéként kell kiemelni a hazai szakemberek között kiépült kapcsolatokat, melyek hosszú távon mind a szakmagyakorlók, mint az ICOMOS számára hasznosak lehetnek.

A programban bemutatkozó bajor szakmai partnerek			
Név	Profil	Székhely	honlap
Bayern Handwerk International	kézművesek szövetsége	Nürnberg	www.bh-international.de
Bauarchiv Thierhaupten	történeti épületszerkezetek gyűjteménye, kutatás, tanácsadás	Thierhaupten	http://www.blfd.bayern.de/
Ecody International GmbH	mágneses víztelenítő rendszer	Sauerlach	https://ecody-international.com/service@ecody-international.com
Genossenschafts-Werke für Solnhofener Platten GmbH	kőburkolatok gyártása	Solnhofen	http://www.genowe.de
Keimfarben GmbH	szilikátfestékek	Diedorf	http://www.keim.com/
Minéros Werkstoffmanufaktur GmbH	kőjavító habarcsok, sótároló vakolatok	Hemau	https://mineros.de/
Bernd Flassak Meisterwerkstätte für Restaurierung und Farbgestaltung	templomfestés, falkép restaurálás	Wolfersdorf	https://bernd-flassak.de/
Kompetenzzentrum für das Steinmetz- und Steinbildhauerhandwerk	kőburkolatok gyártása	Wunsiedel	https://www.efbdz.de
Glockengießerei Perner GmbH	harangöntés	Pasau	http://www.glocke.com/
GLS Spezial- & Farbglasshandel GmbH	különleges üvegek	Fürstenfeldbruck	http://www.glsghmbh.de/
Neubauer Restaurierungswerkstätten GmbH	fa, fém, stukkó, festőrestaurátori munkák	Bad Endorf	https://nwrn.de/
Gerhard Roth Büro für Bauwerkserhaltung	vakolat, kő, stukkó restaurálás	Augsburg	https://bauwerkserhalter.de/
RSP GmbH	fa, fém, stukkó, festőrestaurátori munkák	Kirchstockach	https://rsp.gmbh/
SSG Solnhofen Stone Group	kőburkolatok gyártása	Solnhofen	http://www.ssg-solnhofen.de/
WMR Manufaktur GmbH	képkeretek gyártása, antikulása	München	http://www.murrer-rahmen.de/

Veöreös András

ICOMOS Díj plakett avatása a Magyar Tudományos Akadémia székházának helyreállítása kapcsán

2026-ban a Magyar Tudományos Akadémia székházának helyreállítása nyerte el az ICOMOS díjat. Az ICOMOS MNB elismerve a megbízó, a kutatók, tervezők, restaurátorok, kivitelezők folyamatos együttműködését, a gondos építészeti és gépészeti tervezést, a homlokzat és történeti terek aprólékos restaurálását, kivitelezését adományozta az elismerést az intézménynek.

Résztevők a plakett avatásán (fotó: Nagy Attila Károly MTA)

A május 12-ei eseményen beszédet mondott Kollár László, az MTA főtitkára, Oberfrank Ferenc, az MTA korábbi elnöke, valamint Veöreös András, az ICOMOS MNB elnöke is.

Az ICOMOS Díj plakett az MTA épületének homlokzatán (fotó: Nagy Attila Károly MTA)

Kollár László, az MTA főtítkárának beszéde

A pokol térélmény. A mennyország is.
Kétféle tér. A mennyország szabad, [...] fönről lefele látunk, mintha egy lépcsőházból kukucskálnánk lefele egy akarattal nyitva hagyott (felejtett?) alagsori szobának ajtaján át.

Tisztelt Elnök úr, kedves vendégeink, Hölgyeim és Uraim!

Itt állunk az Akadémia székháza előtt, amely a tudomány palotája, a szellemi tudás temploma, az igazság-keresés otthona. Nemcsak egy épület, hanem palota, templom, otthon. Mottóul Pilinszkyt idéztem, mit is jelent a tér, miért és hogyan meghatározó a helyszín, amelyben vagyunk. Hogyan mutat túl a tér funkcióján, pusztán materiális valóságán. Milyen érdekes: Pilinszky Apokrif című versében, amelynek kézírata megtekinthető a székház harmadik emeletének kiállításán, a nyelv korlátairól ír, a XX. század egyik meghatározó költője – mint írja – nem érti az emberi beszédet, nem beszél, nincs is szava, de „hangokat ad egy torony teste”, és az emberi kapcsolatokról, nem a szavak adnak számot, hanem a tárgyak, az alakok árnyékai. „Éles kövek közt árnyékom csörömpöl.” Fontos a tér, amiben élünk és dolgozunk. A tér, a forma mondandót hordoz, kérdez és válaszol.

Az erdélyi költő, Reményik egyik versében megidézi az őseket, és felszólít bennünket, „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” A templom és az iskola egyszerre jelenti az épületek fizikai valóságát: a követ és a maltert, de metafora is, jelenti a nemzeti identitást, a magyarság megmaradását, az összetartozást. A tér megőrzése felelősség. Nemcsak a köveket őrizzük meg, hanem azt a szellemiséget, amelyet képvisel, azt a közösséget építjük vele, amely gyakran közös erőfeszítéssel a templomot, az iskolát, a palotát létrehozta. 200 éve Széchenyi a nemzet felemelésére alapította a Tudós Társaságot, és ennek az eszmének a szolgálatára épült fel több mint másfél évszázada a neoreneszánsz palota. A mi felelőségünk, hogy a jövő generációi is gyönyörködhesseken benne és, ami még fontosabb, hogy használhassák nap mint nap.

Reményik egy másik versében beszámol a szakrális térben megélt élményéről:

Olyan végtelen áhitat fog el,
mintha erdőben néznék csillagot,
ahol az örök, ős csend ünnepe,
pedig – csupán egy templomban vagyok.

Hiszek abban, hogy a tér visszahat gondolkodásunkra és pszichés jóllétünkre. Mellékszál: nemrég beszélgettem ortopéd sebész vejemmel. Mikor megdicsértem, hogy mennyire szép lett a felújított korházi épületszárny, nevetve mondta, hogy a nővérek beszámolója szerint a felújítás óta, a betegek kevesebb fájdalomcsillapítót kérnek. Nem mindegy, hogy hol dolgozunk, a hely szelleme orientál, kötelez.

Hadd fűzzem a mondandómat 6 szó köré. Az első a *hitelesség*. Ebbe az épületbe lépve, a falak közt dolgozva, Széchenyi hagyományát ápolva elvárás a tisztesség, az igazság szolgálata, a hitelesség.

A második szó az *együttműködés*. Egy épület létrehozása önmagában is egy sokszintű együttműködés eredménye. Először egyetértés kell, hogy legyen a megrendelő és a tervező között, együttműködés a tervezésben az építész, a statikus és az épületgépész között, majd a kivitelezővel, ezt követően a művészekkel, szobrászokkal, festőművészekkel belsőépítésszel.

Az épületfelújítás még inkább bonyolult összedolgozást igényel. Ezt felsorolva, hadd mondjak köszönetet a közreműködőknek. Lovász László, az MTA elnöke 2015-ben hozta létre a Székház Rekonstrukciós Elnök Bizottságot, amely megújuló tagsággal féltő gondnal felügyelte és érdemben meghatározta az előkészítés és tervezés folyamatát. A felújítást számos szakértő munkája előzte meg, majd Fejérdy Péter

építészmérnök munkatársaival közösen elkészített egy funkcionális tervet, amelynek alapgondolata volt az Akadémia nyitása a társadalom felé, illetve, hogy a székház belső közlekedési problémáit a könyvtár bevonásával oldaná meg. Alapvetően ezt a koncepciót követve készítette el a KÖZTI Kelemen Bálint és Makay András vezető tervező építészek irányításával az engedélyezési és a kiviteli terveket. A statikus tervező Váczi Péter volt.

A Freund Tamás elnök vezette Akadémia épületének felújítása lakottan valósult meg. A kivitelezés szakmai felügyeletében kiemelt szerepet játszottak Lővei Pál és Mikó Árpád akadémikus művészettörténészek. Az MTA részéről kiemelt szerepe volt Oberfrank Ferenc köztestületi igazgatónak, és Donkáné Verebes Éva elnöki tanácsadónak, aki éjjel nappal ellenőrizte a kivitelezés minőségét, és nagy szerepe volt abban, hogy magas színvonalú munkát vehettünk át. Őket támogatták tanácsaikkal Mekota Ervin, Szaló Péter és Wéber László. A kivitelezői csapatból ki kell emelnünk Lévai Imre főmérnököt. A restaurálást a MentArtis kft. végezte, Seres András és Verebes Dóra irányításával. Kollégiais kapcsolat volt az építésügyi hatósággal, kiemelten Kosztyu Anikóval és Leposa Lászlóval. A székházzal együtt készült el a Határtalan Történet köztéri alkotás, amely Csillag Katalin építész és szerzőtársai munkája, kiemelendő ennek megvalósításában Budapest Fővárosával, elsősorban Erő Zoltán főépítésszel való harmonikus együttműködés. Ezúton is köszönöm minden résztvevőnek az odaadó és szakszerű munkáját és a rugalmas, kompromisszumot kereső közös tevékenységet.

A harmadik szó az *eredet*, a hagyományok ápolása, az eredethez, a gyökerekhez való hűség. A tudós, Newton szavaival, óriások vállán áll, hogy messzebbre tekintsen. A tudós társaság is az elődök eredményire épít, a hagyományokat gondolja, az Akadémia Széchényi és Arany örökösének tekinti magát.

Kollár László (fotó: Nagy Attila Károly MTA)

Ugyanakkor ez nem szabad, hogy változatlanságot, merevséget jelentsen. Legyen a negyedik szó a *korszerűség*, a megújulási képesség. Vonatkozik ez az épület modernizálására, funkciójának módosítására, éppúgy, mint arra, hogy az Akadémia választ kell, hogy keressen a XXI. század

kihívásaira. Akadémiánk tagja, Kölcsey Ferenc szavaival: „Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér? / Messze jövővel komolyan vess öszve jelenkort; / Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”

„Hass, alkoss, gyarapíts!” Az ötödik szó a szolgálat. A tudomány szolgálata, a nemzet szolgálata. Tanácsokkal, munkával, elköteleződéssel.

És végül a hatodik szó a *társadalom*. Felelősségünk, hogy elmondjuk a tudomány nem önmagáért van, dolgunk, hogy megmutassuk a társadalomnak a kutatómunka örömét, a világ megismerésének és megértésének szépségét, a kultúra ápolásának hozadékait, és a tudományos eredmények hatását a mindennapokra. Ezt szolgálja már három évtizede a Magyar Tudomány Ünnepe, az öt éve elindított Alumni Program, az MTA 200 programsorozat és a székház harmadik emeletén létrehozott kiállítások is.

Nagy öröm, hogy a felújítást követően megnyílt kiállítások hatására felpozsduilt az élet. Iskolások rohannak le – sokszor zajosan – a székház méltóságot sugárzó lépcsőkarain, nyugdíjas baráti körök osztják meg egymással a kiállításon szerzett élményeiket és turisták csodálkoznak rá a Határtalan Történet tardosi nemes mészki lapjaira, vagy a székház tereire. A felújításban résztvevők kicsit aggódnak, hogy sérülhet a festés, rongálódhatnak a felújított épületrészek. De ennél fontosabb az a mozgás, frissesség, amit a felújítás eredményezett. És látjuk azt is, hogy még mennyi feladat van előttünk.

Hat szó:

hitelesség, együttműködés, eredet, korszerűség, szolgálat, társadalom.

Mivel a díjat, aminek táblája elhelyezést nyer a székház falán egy nemzetközi szervezet hazai bizottsága adja, fordítsuk le a 6 szót angolra. Így hangzik:

Integrity, Cooperation, Origin, Modern, Offering, Society.

És milyen érdekes, a szavak kezdőbetűit összeolvasva, megkapjuk a díjat adományozó szervezet nevét, ICOMOS, azaz a 6 szó egy ún. AKRONIM-et szolgáltat. Integrity, Cooperation, Origin, Modern, Offering, Society.

Köszönjük az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának, hogy döntésükben Székházunk felújítására esett a választásuk, hogy értékelték a hitelességet, az együttműködést, az eredethez való hűséget, a megújulási képességet és a nyitást a társadalom felé. Köszönöm minden közreműködőnek a munkáját és köszönöm a kedves jelenlévőknek, hogy meghallgattak.

Oberfrank Ferenc, az MTA korábbi elnökének beszéde

Tisztelt Elnök Úr! Kedves Akadémikustársaim! Tisztelt Alkotó- és Építőtársaink! Kedves Vendégeink!

Nagy örömmel és őszinte megbecsüléssel köszöntöm mindazokat, akik munkájukkal, tudásukkal, elkötelezettségükkel hozzájárultak ahhoz, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Székháza elnyerhesse az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának rangos elismerését. Köszöntöm azokat is, akik velünk együtt hittek abban, hogy ez a kivételes épület nem csupán megőrizhető, hanem új életre is kelthető — méltó módon, történelmi és szellemi örökségünkhöz hűen.

A Magyar Tudományos Akadémia Székháza jóval több, mint egy reprezentatív középület. Közös nemzeti kincs. A magyar tudomány egyik legfontosabb szimbóluma, amely egyszerre testesíti meg a tudás tiszteletét, a nemzeti önbecsülést és a polgári Magyarország eszményét. Felelős gazdája az akadémiai közösség és mindazok, akik annak megbízásából szolgálják az intézményt. De szimbolikus értelemben ez az épület minden magyar emberé is, aki fontosnak tartja kultúránk, tudományunk és történelmi értékeink megőrzését.

Ez az épület nem pusztán falak és termek együttese. Szellemi otthon, intellektuális és spirituális erőforrás. Ezért volt különösen nagy felelősség számunkra a rekonstrukció feladata. A felújítást az épülettömb számos műszaki és funkcionális problémája indokolta, sürgetővé pedig az tette, hogy az épület egyes részei idővel használhatatlanná, sőt helyenként életveszélyessé váltak.

A megújulás alapjait az a szakmai koncepció teremtette meg, amelyet a Lovász László korábbi elnök úr által létrehozott Székház Rekonstrukciós Szakértői Elnöki Bizottság dolgozott ki. A bizottságban akadémikusok, építészek, művészettörténészek és műemlékvédelmi szakemberek együtt keresték a legjobb megoldást arra, miként lehet a 19. századi örökséget a 21. század követelményeivel összeegyeztetni. Az elkészült tervek egyszerre adtak választ a legsúlyosabb műszaki problémákra, biztosították a III. emeleti képtár méltó megközelítését, megnyitották a Székház és a Könyvtár kapcsolatát — mindezt úgy, hogy közben a műemléki értékek sértetlenek maradtak.

Ez önmagában is komoly eredmény. De a feladat nagyságát jól mutatja, hogy a rendelkezésre álló források korlátozottak voltak, miközben a 200 éves jubileum ünnepségeinek időpontja nem volt elhalasztható. Ezért kellett a rekonstrukciót több szakaszra bontani. A hasonló hazai középületi felújítások tapasztalatai alapján ilyen körülmények között az első ütem megvalósítása jelentős kockázatot jelentett. Ma azonban már elmondhatjuk: az Akadémia sikerrel vette ezt az akadályt. A legfontosabb célt — hogy a jubileumi események előtt elkészüljön a rekonstrukció első, kiemelt szakasza — sikerült teljesíteni. A munkák az előírt műszaki tartalommal, magas minőségben, a tervezett pénzügyi keretek között valósultak meg.

Külön öröm és büszkeség számunkra, hogy a szükségből végül erényt tudtunk kovácsolni. Az eredeti elképzelésektől részben eltérve lehetőség nyílt arra, hogy a Díszterem valamennyi szekkóját, falfestését, szobrászati és faműves díszítését teljeskörűen restauráljuk, méghozzá az eredeti állapot helyreállításának igényével. Ezzel párhuzamosan megújult a bontások során megsérült második emeleti nagyterem és több kapcsolódó tér is.

Biztosan állíthatjuk: a minőségi műszaki tartalom nem csorbult. Az összköltségek növekedése kizárólag abból adódott, amit a magas szakmai tartalom bővülése, valamint a kivitelezés során feltárt műemléki sajátosságokból adódó elvárások valóban indokoltak. Ha a részhatáridők olykor csúsztak is, az nagyrészt azért történt, hogy az eredmény valóban méltó legyen ehhez a kivételes épülethez.

Közös erőfeszítéseink eredményeként a rekonstrukció végül nemcsak idegfeszítő, nehéz feladat, hanem sokkal inkább felemelő alkotómunka lett. A Magyar Tudományos Akadémia 200 éves jubileumi közgyűlésére teljes pompájában megújulhatott a Lotz Károly által dekorált Díszterem. Méltó környezetet tudtunk biztosítani a jubileumi eseménysorozat megnyitásához.

És ugyancsak időben elkészült a III. emeleti régi és új képtár is, ahol azóta ezrek, máig már több mint tizenötezen (!) csodálhatták meg az Akadémia Művészeti Gyűjteményének és Könyvtárának páratlan kincseit. Ezzel egy régi adósságunkat is törlesztettük. A művészeti gyűjtemény darabjai végre méltó bemutatási és raktározási körülmények közé kerülhettek.

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a munka még korántsem ért véget. A Székház és a Könyvtár teljes rekonstrukciójából eddig csak egy rész valósult meg. Továbbra is előttünk állnak a tervezés, az előkészítés, a forrásteremtés és a beruházás folytatásának feladatai. Valószínűleg még több akadémiai vezetés közös munkájára lesz szükség ahhoz, hogy egyszer teljes egészében megvalósuljon ez a nagyívű vállalkozás. Az eddigi tapasztalatok bizakodásra adnak okot. 2027-től akár folytatódhatnak is a felújítási munkálatok, és ma már nagyobb tapasztalattal, nagyobb magabiztossággal, ugyanakkor változatlan felelősségtudattal tekinthetünk a folytatás elé.

Az Akadémia, mint beruházó különleges helyzetben van. Köztisztületünk tagjai között ott vannak a legkiválóbb hazai műemlékvédelmi, művészettörténeti és műszaki szakemberek, akik nemcsak tanácsaikkal, hanem személyes szerepvállalásukkal is segítették ezt a munkát. A tapasztalat világosan megmutatta: egy ilyen jelentőségű műemlék esetében nélkülözhetetlen a legmagasabb szintű szakmai tudás és a köztisztületi kontroll együttes jelenléte.

Ugyanakkor ez rendkívüli felelősséget is jelent. Hiszen az Akadémiának saját maga által felállított mércének kell megfelelnie. Egy olyan intézménynek, amely maga is megfogalmazott magas szakmai elvárásokat a magyar műemlékvédelem számára. Ezért aztán különösen is ügyelnie kell arra, hogy saját beruházásai példamutatóak legyenek.

Ezért bír különös jelentőséggel a mai elismerés. Az, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a „Pro exemplari monumenti restitutione” díjat adományozta a Magyar Tudományos Akadémia Székházának, hiteles és független visszaigazolása annak, hogy az elvégzett munka valóban magas szakmai színvonalon valósult meg. Az indoklás külön kiemeli a gondos tervezést, a homlokzat és a történeti terek aprólékos restaurálását, a kivitelezés minőségét, valamint azt az együttműködést, amely a megbízó, a kutatók, a tervezők, a restaurátorok és a kivitelezők között végig fennállt.

Ez a díj tehát sokak közös sikere: azoké, akik megálmodták, azoké, akik megtervezték, azoké, akik megvalósították. S mindenekelőtt azoké is, akik mindvégig hittek benne és bele mertek vágni!

Az imént lepleztük le Kollár Lászlóval, a beruházás előkészítését irányító főtitkárunkkal az ICOMOS-Díj emléklakettjét, ami ettől kezdve ennek a közös sikernek a mementója lesz a számunkra.

Az ICOMOS táblaavató ünnepség hallgatósága (fotó: Nagy Attila Károly MTA)

Ünnepségünk folytatásaként kérem, fogadják szeretettel az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnökének köszöntőjét. Köszönjük elnök úrnak és Arnóth Ádámnak, a Díjbizottság elnökének, valamint tagjainak az elismerést.

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

Veöreös András, az ICOMOS MNB elnökének beszéde

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az MTA székházának felújítását az ICOMOS MNB ICOMOS díjjal ismerte el. Az ICOMOS egy 1965-ben alapított nemzetközi szakmai civil szervezet. Célja a műemléki értékek védelme, átörökítése a következő generáció számára. Ennek érdekében a szakma számára konferenciákat szervez, kiadványokat ad ki, nyilatkozatokat tesz, a társadalom fele pedig a Kulturális Örökség Napjain való aktív részvétellel és az ICOMOS díjjal hívja fel a figyelmet az értékőrzés fontosságára.

ICOMOS díjjal minden évben a szakemberekből álló zsűri véleménye alapján legsikeresebbnek ítélt műemlék helyreállítások kerülnek kitüntetésre.

Ha itt állunk a tudományos akadémia székházában, fel kell tennünk a kérdést, hogy mi a műemlékvédelem, tudomány-e a műemlékvédelem, mi a kapcsolat a műemlékvédelem és a tudomány között?

A műemlékvédelem nem tudomány, a műemlékvédelem egy társadalmi tevékenység, ami a régiség értékének felismeréséből és a megőrzés iránti vágyból fakad, vagyis az ember érzelmi lényé hívja életre és tartja fenn. Hisszük, hogy a műemlékeknek, mint a múlt hiteles történelmi dokumentumainak megőrzése erősíti a társadalmat, hozzájárul a teljesebb élet kialakításához.

Ugyanakkor a műemlékvédelem nem képzelhető el tudomány nélkül, sőt a tudomány számos ágát használja fel céljai eléréséhez.

Veöreös András, az ICOMOS MNB elnöke (fotó: Nagy Attila Károly MTA)

Ha már az embert említettük, kezdjük a társadalomtudományokkal. A történeti épületeket is a régi korok társadalmi hozták létre, ma is izgalmas szociológiai kutatások foglalkoznak használatukkal. Különösen érdekesek azok a pszichológiai kutatások (es akkor már talán az orvostudománynál vagyunk?), melyek az emberek régiséghez, történeti épületekhez való lélektani kötődését vizsgálják. A műemléki értékek közkinccsé tétele nem képzelhető el az oktatás, a pedagógia tudományának alkalmazása nélkül.

Természetes, hogy a történelemtudomány különböző ágai nélkül nincs műemlékvédelem. Az építéstörténeti kutatás támaszkodik a történelem, a művészettörténet, az ikonográfia, a heraldika, numizmatika, történeti földrajz, oklevéltan eredményeire, a helytörténeti kutatások forrásaira, a levéltárak, tervtárak adataira.

Meg kell ugyanakkor azt is említenünk, hogy műemlékeink többsége a történelmi dokumentum mivolta mellett épület is egyúttal, kőkemény műszaki igénybevételeknek kiteve. Fenntartásukhoz, megőrzésükhöz, felújításukhoz komoly épületszerkezeti, épületfizikai (kémia), statikai (fizika), esetleg faanyagvédelmi (biológia) azaz természettudományos ismeretre van szükség.

Említsük meg azt is, hogy egy épület, különösen egy gazdagon diszitett, régi épület művészeti alkotás is egyben. A művészeti alkotások helyreállítása a restaurátorok feladata. Szeretnem hangsúlyozni hogy a restaurálás sem csupán művészet, hanem nagyon komoly természettudományos háttérrel (anyagtan, vegyészet) rendelkező tudomány is egyúttal.

Természetes, hogy egy személyben senki sem lehet ennyifele, szerteágazó tudás ismeretében. Ebből következik, hogy a sikeres műemlékvédelem csak csapatmunka keretében képzelhető el. Egy ilyen csapatmunka eredménye ennek az épületnek a helyreállítása is. Az építéstörténeti kutatásra és a műszaki vizsgálatokra alapuló tervezési programra épített terv alapján elvégzett szakszerű építőmesteri kivitelezés és restaurálás eredményeképpen érdemelte ki az épület a szakma elismerését. Közös munkának természetesen az egyik legfontosabb szereplője a tulajdonos, megrendelő, aki ha nem ismeri fel a rábízott értéket és nem fontos számára annak megőrzése, akkor az értékőrzés lehetősége csekély.

Az ICOMOS MNB nevében ezúton gratulálok a folyamatban résztvevőknek és egyúttal köszönetemet fejezem ki a magam, a műemlékvédelmi szakma és a következő generáció nevében azért, hogy áldozatos munkájukkal hozzájárultak ennek az építéstörténeti szempontból is ikonikus, a magyar tudomány számára emblematikus történeti épületnek a szakszerű helyreállításához és megőrzéséhez.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXXVI. Közgyűlése – beszámolók

2026. május 15-én, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen került megrendezésre az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXXVI. éves Közgyűlése, Veöreös András levezető elnök vezetésével.

A közgyűlést Dr. Kőszeghy Miklós, a PPKE BTK tudományos dékánhelyettese köszöntötte.

A közgyűlés egy perces néma felállással emlékezett meg a legutolsó közgyűlés óta elhunyt tagjairól, valamint a szakmai jeleseiről: Szekér Györgyről, C. Harrach Erzsébetről, Dragonits Tamásról és Valter Ilonáról.

Az elnöki, alelnöki, főtitkári beszámolók után az Ellenőrző Bizottság elnöke adott tájékoztatást az Egyesület pénzügyi helyzetéről.

A beszámolókat, valamint a 2025. évi közhasznúsági jelentést a közgyűlés elfogadta.

Az elnöki, főtitkári, valamint az alelnöki beszámolókat és az egyszerűsített pénzügyi beszámolókat az alábbiakban tesszük közzé.

Elnöki beszámoló

Az elmúlt esztendőben – különösen az utóbbi hónapokban – a magyarországi műemlékvédelem területét

A 2025-ben kitűzött célok közül az elmúlt egy évben az alábbiakat sikerült megvalósítani:

Elsődleges célként fogalmaztuk meg a műemlékvédelem területén működő **társszervezetekkel való együttműködést**. Ennek érdekében 2025-26 fordulóján újjára indítottuk a műemlékvédelmi eseménynaptárt, amibe igyekeztünk belefoglalni a szakterület legjelentősebb rendezvényeit. Néhány szervezet visszajelzésének köszönhetően a korábbi évekhez képest gazdagabb eseménysor állt össze.

Az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért és Kulturális Örökség Védelméért Felelős Helyettes Államtitkárságával közösen szerveztük meg 2025 szeptemberében a Kulturális Örökség Napjait, októberben több szervezet bevonásával az Országos Műemléki Konferenciát, 2026 áprilisában a Műemléki Világnapot.

A programok közül az OMK és a világnapi tudományos konferencia a műemlék-felügyelők kötelező továbbképzési programjának része lett, ilyen módon a Kormányhivatalok munkatársaival is kapcsolatba kerültünk.

A Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem az osztrák és szlovén ICOMOS, az ICOMOS University Forum, illetve számos hazai felsőoktatási intézmény közös szervezésében valósult meg.

2026 áprilisában a győri Széchenyi István Egyetemen Győrött, a Magyar Reneszánsz Alapítvánnyal Budapesten szerveztünk konferenciát.

A legutóbbi hetek közös munkájaként a magyarországi műemlékvédelem jövőéért a Régi Épületek Kutatóinak Egyesületével, az MTA Építészettörténeti Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottságával és a Magyar Építész Kamara Műemlékvédelmi Tagozatával közösen fogalmaztuk meg nyilatkozatot.

2025-26 év során számos **hazai és nemzetközi programot** szerveztünk, vagy vettünk részt mások által szervezett eseményeken.

2025 júniusában három fős delegáció képviselte hazánkat az ICOMOS Európai Elnökök Találkozásán Ausztriában.

Ahogy már szó volt róla, a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem a nemzetközi ICOMOS University Forum programsorozatának része volt, magyar, osztrák, szlovén, olasz, török, francia résztvevőkkel.

A Kulturális Örökség Napjaihoz kapcsolódóan Budapesten, az Állambiztonsági Levéltárban került sor a sajtótájékoztatóra, a központi megnyitó ünnepséget Esztergomban, a bazilikában tartottuk, a két napos zárókonferenciának Vác adott otthont. A központi rendezvényeken kívül az ICOMOS koordinálta a több száz helyszínt bemutató önkéntest és működtette a rendezvény nyilvános honlapját.

Idén is lesz Kulturális Örökség Napjai rendezvény, ezúton biztatok minden ICOMOS tagot, hogy a saját környezetében keresse meg a lehetőséget, hogy mivel tudja színesíteni a programot: be lehet mutatni aktuális műemlék-felújítást, ha valaki éppen dolgozik ilyenén, be lehet mutatni megvalósult műemlék-helyreállítást, lehet vállalni városnéző sétát, előadást, bármit, amivel a szakmát közelebb tudjuk vinni az emberekhez.

Az Országos Műemléki Konferencia budapesti helyszínen valósult meg, a Benczúr Ház Rendezvényközpont adott otthont a tudományos konferenciának, a tanulmányi kirándulás célpontja az ICOMOS-díjjal is kitüntetett jáki templom volt.

Az ICOMOS nemzetközi közgyűlésén, Nepálban hivatalos képviselőnk nem volt, egy tagtársunk magánszemélyként vett részt a rendezvényen.

Novemberben két fő képviselte a Bizottságot az ICOMOS elméleti szakbizottságának, a Theophilos-nak a konferenciáján Liège-ben

2025 novemberében öt fős küldöttség vett részt a firenzei Romualdo del Bianco Alapítvány Heritage and Peace című konferenciáján és ünnepi rendezvényén.

2026 áprilisában Eszterházában rendeztük meg a műemléki világnapi ünnepséget, ahol átadásra kerültek az ICOMOS díjai és tudományos konferencia keretében sor került a Fertő világörökségi terület értékeit, illetve a műemlék épületeket fenyegető veszélyek elemzésére is.

A Kortárs építészettörténet konferenciasorozat keretében a győri egyetemmel közösen rendeztük meg a Történeti tartószerkezetek helyreállítása című konferenciát. A konferencia célja az ismeretanyag bővítése és a szakmai kapcsolatok építése mellett a történeti tartószerkezetek szakbizottság munkájának fellendítése is volt.

A Magyar Reneszánsz Alapítvánnyal közösen Örökség, mint erőforrás: műemlékek és kortárs beavatkozások a holnap Európájában című konferencia szereplői voltunk az Operaházban, ahol az épület sikeres helyreállítását elismerő Europa Nostra-díj is átadásra került.

Folytatódtak a Fiatal Műemlékvédők Fóruma program eseményei is. A fiatalok részt vehettek Esztergomban a KÖN megnyitó ünnepségén, az OMK-hoz kapcsolódó jáki tanulmányi kiránduláson. Márciusban három napos tanulmányi kirándulást tettünk a Fertő-tájon, és néhány csatlakozhattak a Széchenyi Egyetem Krems-i tanulmányi kirándulásához is.

Természetesen minden eseményről beszámoló jelent meg az ICOMOS Híradóban, a tudományos konferenciák anyagát pedig igyekszünk **kiadvány** formájában is közzétenni.

Az elmúlt évben a tagság 18 egyéni taggal, két pártolói taggal és két intézményi taggal bővült. Az új jelentkezők jelentős része fiatal szakember és a Fiatal Műemlékvédők Fóruma vagy egyéb programok kapcsán került kapcsolatba az egyesülettel.

Ennek köszönhetően jelenleg a tagdíjat fizető tagság 269 fő egyéni tagból, 15 fő 30 év alatti egyéni tagból és 28 intézményi tagból áll.

A programok megszervezése mellett nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a műemlékvédelem gondolatai, a tudományos munka eredményei írott formában is rögzítésre kerüljenek. Ennek érdekében az elmúlt évben is több kiadványt jelentettünk meg. A civileknek, műemlék-tulajdonosoknak szánt

Műemlékvédelemről mindenkinek című füzet mellett ki kell emelni Tóth Áron könyvét, mely az Esterházy-kastély középrészének helyreállításával kapcsolatos műemlékvédelem-elméleti kérdéseket foglalja össze, illetve Máté Zsolt történeti települések kutatásával foglalkozó kiadványát.

a kiadványok kapcsán magunkról se feledkezzünk meg: az ICOMOS megalapításának hatvanadik évfordulója alkalmából angol nyelvű összefoglaló készült, mely a magyar ICOMOS nemzetközi és hazai szerepét mutatja be.

Ismét öt év telt el az ICOMOS-díjas helyreállításokat bemutató legutóbbi kötet megjelenése óta, így a sorozat kiegészült a 2020-25 közötti díjazottakat ismertető kötettel, és sort kerítettünk az első kötet újra nyomtatására is és természetesen az idei díjazottakat ismertető tablókkal kiegészült az ICOMOS-díjas helyreállításokat bemutató kiállítás anyaga is.

A **következő** időszakra az alábbi **programokat** tervezzük:

A Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemet a kolozsvári Kelemen Lajos Társasággal és az ICOMOS romániai képviselőivel 2026 július elején Torockón rendezzük meg.

Szeptemberben kerül sor a Kulturális Örökség Napjaira. Az első magyarországi malomnappal összekötött megnyitó ünnepség tervezett helyszíne a Veszprém megyei Pápateszér lesz.

Októberben pedig a Békési Népi Építészeti Tanácskozáson találkozhatnak a népi építészet elkötelezett szakemberei.

Kiemelt célként kezeltük az elmúlt években a szakbizottságokban folyó munka felpozícionálását. A Népi Építészeti, a Történeti kertek, a Kulturális turizmus szakbizottságok hagyományosan jól működnek.

Az Oktatási munkacsoport tartja a kapcsolatot a felsőoktatási intézményekkel. Az OMK kapcsán októberben lendületet kapott a dokumentációs szakbizottság újjászervezése. Ugyancsak új vezetővel vág neki a következő időszaknak a Régészeti szakbizottság. Ahogy már említésre került, a Történeti tartószerkezetek szakbizottság az áprilisi konferenciára építkezve aktívabban folytathatja tovább munkáját.

Az Egyesület **költségvetése** stabil. A programok megvalósítása minisztériumi támogatással, és a Nemzeti Kulturális Alap pályázati forrásaira építve vált lehetővé. A takarékos gazdálkodás tette lehetővé a tavalyi évben a négy kiadvány megjelenítését. A rendelkezésre álló források lehetővé tették, hogy a programok bővülése és az ezzel járó, megszorított adminisztrációs feladatok ellátására egy fővel bővítsük a titkárság létszámát: Béres-Pakulár Ibolya és Szántó Julianna mellett áprilistől részmunkaidőben az irodán dolgozik Nagy Réka művészettörténész is.

A költségvetést részletesen az Ellenőrző Bizottság beszámolója ismerteti.

Természetesen olyan terveink is voltak, amiket **nem sikerült megvalósítani**.

Jóval nagyobb arányban szeretnénk volna bevonni az Egyesület passzív tagjait a munkába, a programokkal kapcsolatos részfeladatokat több személy részére szeretnénk volna szétosztani. A tapasztalat továbbra is az, hogy a feladatok országnrészét a vezetőség tagjai végzik. A lehetőség továbbra is nyitott: ez egy önkéntes munkával működő civil szervezet, annál több feladatot tudunk elvégezni, minél többen vállalunk részt a munkából – a szabadidőnk terhére.

Továbbra is tervezzük, hogy nyitunk a korszerű kommunikációs csatornák felé és elindítjuk az Egyesület Facebook oldalát.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani a Titkárság munkatársainak, Béres-Pakulár Ibolyának és Szántó Juliannának, immár Nagy Rékának, akik nélkül egyetlen programunk sem valósulhatott volna meg, a Vezetőség, a Tanácsadó Testület, és az Ellenőrző Bizottság tagjainak, és mindazon tagtársainak, akik munkájukkal hozzájárultak az ICOMOS 2025-26-os tevékenységének sikeréhez.

Veöreös András

Főtitkári beszámoló

helyi támogatottsága a rendezvénynek Békés Város Polgármestere, a Békés Vármegyei Kormányhivatal, a Békés Vármegyei Építész Kamara anyagilag is hozzájárul a Tanácskozás megvalósításához.

Az ICOMOS MNBE kötetéhez átvezetesként a 2024 évi Békési Tanácskozás tanulmánykötetét veszem előre, amely 2025-ben megjelent. Egyelőre a Titkárság őrzi, bemutatását a szeptemberi rendezvényünkre tervezzük.

A XXIV. Békési Népi Építészeti Tanácskozást Kiszínesedő népi világ – Népi épületek díszítőfestése címmel rendeztük meg. A népi építészettől eddig kevésbé kutatott, a szakemberek látókörében eddig kevésbé szereplő értékeire, belső díszítőfestésének történeti jelentőségére kívántuk felhívni a figyelmet. A konferencián elhangzott előadásokból összeállított kötetet a sorozatban elsőként színes kivitelben készíthettük el. Megjelenését az NKA támogatásának köszönhetjük. (Köteterv: Székely Kálmán, nyomdai előkészítés: Kvanum Kft., szerkesztő: Dobosyné Antal Anna.)

Az ICOMOS MNBE másik nagy rendezvénye az évenkénti Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem, amelynek előadásait szintén hagyományosan nyomtatásban is megjelentetjük. Az 1945 utáni építészeti emlékeink védelme című kötetünkben a 2024. június 30-július 4 között Murgán megrendezett 54. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem előadásai, műhelymunkái és a Fiala Műemlékvédők Fóruma 2024-es tevékenysége, az esettanulmányok és a szakmai kirándulás fejezetei kaptak helyet. A tanulmányok lektorálásában Arnóth Ádám, Dobosyné Antal Anna, Fejérdy Tamás, Nagy Gergely, Nagy Gergely Domonkos, Kondor Tamás, Rozmann Viktor, Veöreös András és Vukoszávlyev Zorán vett részt. Megjelenését az ÉKM és az NKA támogatásának köszönhetjük. (Köteterv: Székely Kálmán, nyomdai előkészítés: Kvanum Kft., szerkesztő: Dobosyné Antal Anna.)

2025 év végére további négy kötetet jelentetett meg az ICOMOS MNBE az ÉKM támogatásával.

Tóth Áron: Thészeusz hajója és a „magyar Versailles” – A fertődi Esterházy-kastély díszlakosztályainak műemléki felújítása 2021 és 2022 között című, angol/magyar nyelvű kötetet Veöreös András lektorálta, auri és Bertók Krisztina tervezte és szerkesztette. A könyvet Koppány András régész mutatta be február 6-án a FUGA-ban.

Máté Zsolt tanár úr előadásain műemlékvédelmi szakmérnök generációk ismerhették meg a településszerkezetek típusait, fejlődésüket és megmaradt értékeik felismerésének módszereit. A kéziratos Település – Települési érték címmel jelentette meg az ICOMOS. (Borítóterv: Ágh András, nyomdai előkészítés: Kvanum Kft., szerkesztő: Dobosyné Antal Anna.)

Műemlékvédelemről mindenkinek címmel Veöreös András foglalta össze közérthető módon a 2025 évben aktuális szabályozás és műemlékgondozás lehetőségeinek gyűjteményét, amely kötetbe foglalva jelenhetett meg.

2025 jelentős évforduló volt az ICOMOS MNB életében. Az elmúlt 60 év kiemelkedő eseményeiből, személyeiről, a szakbizottságok tevékenységéről, díjairól és elismeréseiről angol nyelvű kiadvány jelent meg Harlov Csorán Melinda főszerkesztésében, akinek munkáját Tamás Fejérdy, Gergely Nagy, András Veöreös szerkesztők segítették. Az 1965 óta működő szervezetünk méltó megismertetésére nyújtott már lehetőséget nemzetközi partnereink felé a megjelent kötet. (Borítóterv: Ágh András, nyelvi lektor: Melanie Kay Smith, nyomdai előkészítés: Kvanum Kft., szerkesztő: Dobosyné Antal Anna.)

Végezetül még két kötetet említenék meg az ICOMOS-díjas sorozatunkból. A Műemlékek a jövő számára ICOMOS-díjas helyreállítások 2006–2011 kiadványunk újra nyomtatását – az eredeti kiadvány példányai már elfogytak. Műemlékek a jövő számára ICOMOS-díjas helyreállítások 2022–2026 a sorozat 4. kötet, amely a műemléki világnapra jelent meg. (Arnóth Ádám szöveg és képek, borítóterv és nyomdai előkészítés: Ágh András, angol fordítás: Melanie Kay Smith, szerkesztő: Nagy Gergely Dobosyné Antal Anna.)

A kötetekkel kapcsolatosan új feladatot tűztünk ki célul magunknak: nevezetesen ezeknek a komoly szakmai munkáknak a közkinccsé tételét a honlapunkon, így 2024-ben elindult a kötetek digitalizációja, amelynek eredményeként ma még csak néhány online elérhető kiadvány szerepel új honlapunkon, de a munka folytatódik. Nyomtatásban megjelenő kiadványaink digitális változatai egyre nagyobb számban lesznek elérhetőek a világhálón.

Dobosyné Antal Anna s.k.

Alelnöki beszámoló

A 2025. év legkiemelkedőbb eseménye, egyben alelnöki tevékenységemben a legfontosabb feladat a nyári egyetem volt, amelyet a tavalyi évben megnyitottunk a széles nemzetközi nyilvánosságnak, s míg fenntartottuk a hazai nyári egyetemek 1971 óta tartó sorát, egyben ez a program jelentette az ICOMOS University Forum szokásos nyári, nemzetközi, fiataloknak szóló programját. Az eseményt az osztrák nemzeti bizottsággal társszervezésben és számos hazai egyetem támogatásával valósítottuk meg. Veöreös András elnökünk főszervezői munkája mellett a szervezés szakmai részébe kapcsolódtam be, melynek során főként a program koncepciójának kidolgozása és a szervezésben résztvevők, illetve külföldi partnerekkel való kapcsolattartás terén adódtak feladataim. A műhelymunka során választható három téma közül a legnagyobb érdeklődés az ipari örökség iránt mutatkozott; a keddi napon e csoporttal a vezetésemmel Ózdra és Hollókőre látogattunk. A szerdai napon a nyári egyetemnek az Ybl Miklós Építéstudományi Kar nyújtott otthont, a Karral való együttműködés keretében a programba bekapcsolódtak az Ipari Örökség Tanműhely hallgatói. A nyári egyetemről számos pozitív visszajelzést kaptunk a külföldi résztvevőktől.

Az ICOMOS University Forum szabályzata előírja, hogy legalább két együttműködő partner kell egy hivatalosnak tekinthető program megszervezéséhez. Ezzel összefüggésben az a gyakorlat alakult ki, hogy a nyári egyetemek társszervezője az a nemzeti bizottság, aki a korábbi évben a főszervező volt. Így tehát a tavalyi program megszervezésének folyamánya, hogy az idei nyári egyetemnek társszervezői vagyunk. Idén Törökországban, Pergamonban lesz a nyári egyetem, június 29. és július 4. között. Nemzeti bizottságunkat a vezetésemmel 6 fős magyar kontingens fogja képviselni három mentorral és három hallgatóval. A szervezés kapcsán rendszeres és intenzív kapcsolatban vagyunk a török kollégákkal; ahogyan én szoktam képviselni a University Forum online megbeszélésein is bizottságunkat. Jóleső érzés látni, hogy a törökök programtervezetében számos helyen visszaköszönnek azok a formák, amelyeket a mi nyári egyetemünkről lestek el.

A megnövekedett feladatmennyiség miatt a Fiatal Műemlékvédők Fóruma programjai a korábbiakhoz képest sajnos csökkentett gyakorisággal valósulnak meg. Ezen jó volna változtatni a jövőben új, szervező és motiváló emberek bevonásával. A tavalyi évben kiemelkedő jelentőségű program volt a fiatalok számára – a főként Nemesné Kiss Tímea és Ringer István által kiválóan megszervezett – Tokaj-Hegyaljai három napos konferencia és kirándulás, amelyre 4 hallgatóval érkeztem, akik számára kedvezményes részvételt tudott egyetemi karunk biztosítani.

Az ICOMOS műemlékvédelem-elméleti szakbizottsága, a TheoPhilos, Magyarországon nem működik önálló szakbizottságként, ugyanakkor az elmúlt években – alkalmi munkacsoportokban – mégiscsak megindultak a témához és a szakbizottsághoz köthető tevékenységek.

Közel két évet felölelő munka volt a Velencei Karta új fordításának elkészítése, amelyhez 2024 januárjában fogtunk hozzá Rácz Miklós kezdeményezésére egy 5 fős, majd 7 főre bővülő munkacsoporttal. A többször is tökéletesített fordítás egy kiegészítő, magyarázó cikkel együtt végülis ezen a télen jelent meg nyomtatásban a Műemlékvédelem folyóirat hasábjain.

A fordítás során kapcsolatba kerültünk az újr fordításokat kezdeményező Houbart Claudine liège-i professzorasszonnyal. Claudine vezetője volt egy COST pályázat benyújtásának, amely a velencei karta vizsgálatáról szól annak nyelvi változatain keresztül. A pályázathoz magyar részről Rácz Miklóssal csatlakoztunk, én a magyar nemzeti bizottságot képviselem. A pályázatnak még nincsen meg az eredménye.

Szintén Houbart Claudine volt, aki 2025 novemberében a Theophilos konferenciáját és gyűlését megszervezte Liège-ben, amelyen nemzeti bizottságunk – a házigazdák és a franciák után – a legnagyobb számmal képviseltette magát: öt fővel, melyből három személyesen vett részt, ketten online tartottak előadást. A konferencia során ellátogattunk Leuvenbe is, ahol nem csak Raymond Lemaire fő műveit tekinthettük meg, hanem az archívumban a magyar vonatkozású dokumentumokat is. Az igen tanulságos eseményről Arnóth Ádámmal közösen írt cikkel számoltunk be az ICOMOS Híradóban.

Az elmélet fontosságának hangsúlyozása jegyében alakítottuk ki a 2025. évi műemléki világnapon rendezett konferencia tematikáját is, ami a műemlék és környezetének elméleti háttérére fókuszált. Nyitó előadásomban a műemlék környezetéről szóló elméleti dokumentumokról szóltam.

Az osztrák nemzeti bizottság Bécsben és Heiligenkreuz-Gutenbrunnban rendezte meg 2025 júniusában az európai találkozót, amelyre Veöreös Andrással és Vukosavljev Zoránnal hármasban mentünk ki Magyarországról. A tudományos szimpózium témája az ICOMOS hatvanadik születésnapja kapcsán Raymond Lemaire emlékezete volt. Előadásomban Raymond Lemaire és az 1972-es budapesti közgyűlés kapcsolatáról beszéltem, az akkor még főtitkár Lemaire szerepén keresztül rátekintve a korai évek feladataira és kihívásaira. Jó lehetőség volt ez arra, hogy ráirányítsam ismét a figyelmet a közgyűlésen elfogadott Budapesti Deklarációra, amely ismerői körében – a velencei karta egyfajta kiegészítéseként – nagy tiszteletnek örvend, de sajnos nemzetközi ismertsége csekély. Így ehhez kapcsolódóan – az osztrák elnök, Caroline Jäger-Klein támogatása és lelkesítése mellett – elértem, hogy a Budapesti Határozat bekerüljön a Publicomos adatbázisába, amiként ez egy hivatalos ICOMOS dokumentumhoz illik.

E fentiekén túl a tavalyi közgyűlésen előadást tartottam a szakbizottságok munkájáról; 2025. október 16-án levezetői elnöki szerepet vállaltam a műemléki érték dokumentálásának korszerű módszereiről szóló Országos Műemléki Konferencián; ez év április 21-én kerekasztal beszélgetést moderáltam az Örökség mint erőforrás: műemlékek és kortárs beavatkozások a holnap Európájában című konferencián „az örökségvédelem értéke és az örökségvédelmi szakember” témájában, mely programot bizottságunk a Magyar Reneszánsz Alapítvánnyal és az Europa Nostrával közösen szervezte meg az Operaházban; illetve Fejérdy Tamás és Visy Zsolt mellett képviseltem bizottságunkat a dunai limes témájában az ÉKM kezdeményezésére létrejött egyeztetéseken.

Visszatekintve a 2025. évre úgy látom, hogy eseményekben igen gazdag évet hagytunk magunk mögött, amelyben többekre kiemelkedően sok feladat hárult. Meg kell említeni a titkársági iroda megfeszített és odaadó munkáját, ami a rendezvények megvalósulásának kulcsa volt, de ki kell emelni elnökünk emberfeletti teljesítményét is. Ennek kapcsán szerintem el kell gondolkodnunk, hogy ezzel a működési modellel mennyire fenntartható ez az intenzív tevékenység. Amennyiben a programok számát nem szeretnénk csökkenteni (s emellett jó érvek szólnak), akkor javasolható egy olyan új fizetett alkalmazott állományba vétele, aki a titkárság munkáját szakmai oldalról segíti a programok szervezésében. A sikeresebb munkát szolgálhatná emellett a működési mód újrarendelése a munkamegosztás kiegyensúlyozottabbá tételével és a belső kommunikáció fejlesztése is.

Nagy Gergely Domonkos

Alelnöki beszámoló

Tisztelt Hallgatóság, kedves Kollégák!

Szeretettel köszöntök mindenkit, s örülök, hogy itt tudok lenni, mert tegnap még azt jeleztem a Titkárság felé, hogy a másokon kívül engem is megkörményező influenza, vagy ki tudja mi, ebben meg fog akadályozni. Persze még mindig nem vagyok teljesen jól, s ezért lehetőleg rövid leszek.

Az elmúlt évben, mint alelnök egyedi feladatot nem kaptam, így összességében elmondhatom, hogy a vezetőség munkáját segítettem, részt vettem a vezetőségi üléseken és emellett alkalmi felkérések alapján fejtettem ki tevékenységem.

Viszont továbbra is figyelemmel kísértem az utóbbi időben – főként tavaly ősszel – folyó törvénykezési és rendeletalkotási folyamatot, s noha a legutóbbi időben már szervezetünk nem kapta meg a rendeletek tervezetét, több esetben észrevételt küldtem a társadalmi egyeztetés keretében, de többnyire hatástalanul. Ennek ellenére megtárgyaltuk és számos javaslatot – ha nem is az ICOMOS neve alatt – továbbvittem a Magyar Építészkamara Műemlékvédelmi tagozatának véleményezési lehetősége kapcsán, de sajnos az év elején hatályba lépett igen fontos 449/2025-ös kormányrendeletbe sem építették be a szükséges és lényeges módosításokat.

A Möller díjbizottság tagjaként részt vettem az idén esedékes 2025. évi emlékérem odaítélését végző bizottsági munkában, mivel a vezetőség a tavaly zárult hároméves ciklus után idén is felkért a díjbizottság tagságába.

A vezetőség rendkívül fontosnak tartja a Műemlékvédelmi Panteon keretében való megemlékezést egykori jeles munkatársainkról, csak, amikor eljön a javaslattevés ideje fogynak el a tevékeny kezek. A kérdés azért is újragondolást kíván, mert ha eszünkbe is jut egy-egy kiváló személy, bizony róla meg kell írni egy komoly méltatást vagy olyan szakemberhez kell eljutni, aki az illetőt jól ismerte, viszont a kötött terjedelmű szöveg mindig további nehézséget okoz, sőt sokszor a megfelelően nagyítható képek megtalálása is egy kisebb versenyfutással ér fel. Ezekre a végén mindig csak néhány nap marad, de idén is sikerült elnök úrral közösen ebben is segítséget adnom. Javaslom ezért, hogy ezen a téren is fokozni kell a tagság aktivitását, de a Tanácsadó Testület tevékeny szerepvállalására is számítunk.

Tavaly ősszel a Firenzeni Ramualdo Del Bianco alapítvány meghívására egy kis delegáció tagjaként néhány napot töltöttem el a csodálatos városban, ahol számos szakemberrel volt alkalmunk beszélni nemzetközi kérdésekről, együttműködésről és a műemléki együttesekre leselkedő újabb problémákról a növekvő turizmus kapcsán. Ezt követően én még néhány napot Rómában töltöttem, ahol a közterületek rendezése és a régészeti emlékek viszonya már évek óta hatalmas programként lázban tartja a szakmai közvéleményt. Erről az utunkról részletes beszámolót állítottunk össze elnök úrral és Wierdl Zsuzsával, ami az ICOMOS híradóban is megjelent, illetve szakmai jelentést is kellett adni a támogatás elszámolásához.

A már említésre került ICOMOS60 tanulmánykötetben is két írással szerepelek, viszont a kötet csak angolul jelent meg, s véleményem szerint megérdemelné a magyar szélesebb közönség számára is közreadását, főként, ha azt akarjuk, hogy a magyar közvélemény is tisztában legyen a szervezet sokrétű tevékenységével.

Idén márciusban rendezte meg az ICOMOS a Fiatal Műemlékvédők Fóruma keretében a Fertő tó környéki tanulmányutat, egy egész napot a Fertődi kastélynak szentelve. Ezen is - ha nem is, mint fiatal – részt vettem, remélve hogy tovább mélyíthetjük a generációk közötti együttműködést.

Sajnos a Fertő tó osztrák oldalán tartott kiránduláson már nem tudtam részt venni, mert egy nagyon kedves meghívásnak kellett eleget tennem, ami végül egy rövid hétvégére redukálódott egyéb kötelezettségek miatt. A Nápolytól ÉK-re lévő – egyébként sokak számára ismeretlen – kisváros, Cimitile elképesztő régészeti-műemléki együttesel rendelkezik (ami persze Olaszországban nem véletlen). A történeti városmag közepén egy teljes tömbbelső elfoglaló szakrális együttes várja, hogy korszerű

műemléki és város rehabilitációs program keretében megújításra kerüljön, aminek előmozdítására egy helyi alapítvány a nápolyi II. Frigyes Egyetem patronálásával megmozgatta az olasz és nemzetközi szakmai közönséget egy konferencia keretében. Több tucat előadással, kerekasztal beszélgetéssel próbálták megvilágítani a helyi problémákat és példákon keresztül a hasonló kérdésekkel küzdő települések eddigi gyakorlata is tanulságul szolgált. A konferencia rámutatott, hogy a szakrális emlékek turizmusformáló ereje rendkívüli közösségépítő vonzerőt jelenthet. Az ötezer fős kis településen komoly probléma a közlekedés és a parkolás kérdése, amit csak a környező városokkal együttműködve lehet megoldani, mivel Campaniában szinte egymásba érnek az ilyen méretű kisvárosok. A szinte csak gyalogosan megközelíthető tömbbelsőben hét, az ókeresztény időktől egészen a XIII. századig folyamatosan át és egymásra épülő szentélyekről és kultikus helyről van szó, amit San Felice, vagyis Szent Félix III. századbéli sírja köré építettek évszázadokon keresztül. A találkozó lehetőséget adott arra is, hogy olasz szakemberekkel további kapcsolatot mélyítsek el, így a Ravelloban székelő Európai Egyetemi Kulturális Központ vezetőjével, Alfonso Andriával, illetve az olasz ICOMOS elnökével Maurizio Di Stefanoval. Bízom benne, hogy hamarosan egy kis írás keretében lesz lehetőségem a rendkívüli régészeti emléktanyag és történeti helyszín bemutatására.

Remélhetőleg az előttünk álló feladatok megoldásában is részt tudok venni az elkövetkező időszakban.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Klaniczay Péter

Vállalkozás neve: **ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság**
 Statisztikai számjel:
 Cégjegyzékszám:
 A mérleg fordulónapja: 2025.12.31

**A KÖZZÉTETT ADATOK KÖNYVVIZSGÁLATTAL
NINCSENEK ALÁTÁMASZTVA**

Egyszerűsített éves beszámoló MÉRLEGE "A" változat

Eszközök (aktívák)

adatok E Ft-ban

Sor- szám	Tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	Eszközök (aktívák)			
2	A. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	1 726	0	1 732
3	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	500	0	500
4	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	1 226	0	1 232
5	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	0	0	0
6	IV. Halasztott adókövetelés	0	0	0
7	B. FORGÓESZKÖZÖK	0	0	62 064
8	I. KÉSZLETEK	0	0	12 752
9	II. KÖVETELÉSEK	0	0	1 530
10	III. ÉRTÉKPAPÍROK	0	0	0
11	IV. PÉNZESZKÖZÖK	36 297	0	47 782
12	C. AKTÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	0	0	0
13	ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖSSZESEN	38 023	0	63 796

Vállalkozás neve: **ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság**
 Statisztikai számjel:
 Cégjegyzékszám:
 A mérleg fordulónapja: 2025.12.31

**A KÖZZÉTETT ADATOK KÖNYVVIZSGÁLATTAL
NINCSENEK ALÁTÁMASZTVA**

Egyszerűsített éves beszámoló MÉRLEGE "A" változat

Források (passzívák)

adatok E Ft-ban

Sor- szám	Tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév
a	b	c	d	e
14	Források (passzívák)			
15	D. SAJÁT TŐKE	28 549	0	42 270
16	I. JEGYZETT TŐKE	0	0	0
17	II. JEGYZETT, DE MÉG BE NEM FIZETETT TŐKE (-)	0	0	0
18	III. TŐKETARTALÉK	18 574	0	28 549
19	IV. EREDMÉNYTARTALÉK	0	0	0
20	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK	0	0	0
21	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK	0	0	0
22	VII. ADÓZOTT EREDMÉNY	9 975	0	13 721
23	E. CÉLTARTALÉKOK	0	0	0
24	F. KÖTELEZETTSÉGEK	1 168	0	7 869
25	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
26	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
27	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	1 168	0	7 869
28	G. PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	8 306	0	13 657
29	FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)	38 023	0	63 796

Szabizottsági beszámolók

Beszámoló a Kulturális Turizmus Szabizottság munkájáról

A szabizottság programjainak elsődleges célja olyan szakmai ismeretterjesztés, amely az egyes helyszínek turisztikai aspektusaira is rámutatnak. Épület-látogatásaink, sétáink és az egyéb programok változatlan intenzitással és változatlan nagy érdeklődéssel zajlanak mind a szabizottsági tagok, mind pedig az ICOMOS szabizottságon kívüli tagsága részéről. Az események változatosságát a kollégák javaslatai és az előkészítést segítő széleskörű együttműködése biztosítja. Ennek köszönhető, hogy az egyes helyszíneken, a felkért szakemberek szerencsére örömmel vállalják munkájuk eredményeinek bemutatását, adott esetben megvilágítva az esetleges szükségszerű problémákat is. Sőt, örömmel veszik a kommentárokat és gyakran alakulnak ki spontán, tanulságos dialógusok, szakmai kommentárok. A programsorozat rendkívül népszerű. Rutinná vált a várólistás rendszer. A fogadó intézmények az engedélyekben egyre szigorúbban meghatározzák az általuk befogadható létszámot és gyakran regisztrációs adatokat is kérnek.

Ami a szabizottsági programokat illeti, 2025 májusában a Naphegyen, az építészetén túlmutató (történeti, gazdasági és társadalmi) sajátosságokat is bemutató izgalmas sétánkat Saly Noémi, a neves várostörténész vezette. Saly Noémi tavaly kilátásba helyezett egy tabáni programot is, amit cudar időjárási viszonyok között, de nagy lelkesedéssel pár napja valósítottunk meg. Megtudhattuk, hogy az egykor virágzó mezőgazdaságú (soknemzetiségű, változatos kultúrájú) település a sorozatos természeti csapások következtében (árvizek, filoxéria stb.) hogyan néptelenedett el és hogyan vesztette el egykori építészeti jellegzetességeit. Módot találtunk arra is, hogy köszöntsük Saly Noémit, ugyanis 2025 novemberében Budapest díszpolgára címmel tüntették ki.

2025 május végén Vácra látogattunk, ahol a felújított Székesegyházban Janotti Judit a felújítás műemléki szakértője és értékleltárának készítője vezetett bennünket. Rámutatott a turisztikai szempontokat figyelembe vevő megoldásokra is. A látogatást követően Simon Mária egyházmegyei főmérnök vezetésével sétáltunk a Püspök-kertet is érintve az izgalmas és gyönyörű váci Duna parton. A programot az egykori „citrom-díjas főtéren zártuk.

Az 55. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem programjához a budapesti séta előkészítésével (Operaház Dreschler Palota, Zeneakadémia) járultunk hozzá. Az operaházi látogatás előkészítésében a nyári egyetem egykori ösztöndíjas résztvevője Józsa Anka phd (jelenleg az Operaház üzemeltetési igazgatója) volt segítségünkre.

Folytatódott a 2023-ban elkezdett új típusú szakmai turisztikai program megvalósítása is. A programsorozat kezdeményezője a Magyar Urbanisztikai Társaság Örökséggazdálkodási tagozatának vezetője Börcsök Gizella (Ő az ICOMOS és szabizottságunk aktív tagja is). A program keretében segítünk a Szimmetria Alapítványnak olyan turisztikai programok szervezésében, amely az ICOMOS díjas műemlékek és gondozási díjjal jutalmazott műemléki helyszínek szakmai bemutatását és népszerűsítését szolgálja. Az említett Alapítvány 2022 szeptembere óta az érdeklődő szakemberek és laikus érdeklődők számára „Oltári múlt” címmel olyan autóbuszos kirándulásokat szervez, amelyet a MÉK is akkreditált. A programok technikai szervezése és lebonyolítása az Alapítvány feladata. A szabizottság pedig az ICOMOS díjas helyszínek illetékes szakembereinek közreműködését segíti elő. 2025 őszén két látogatásra került sor. Mohácson a 2022-es ICOMOS díjas egykori Selyemgyárat Szigetvári Krisztián építész, Bonyhádon pedig a 2023-ban kitüntetett Ermel Vojnits- Mauzoleumot Szász Gábor építész mutatta be.

Legközelebbi tervünk a Magyar Tudományos Akadémia Székházának látogatása, amely ebben az évben nyerte el az ICOMOS díjat.

Kovács Erzsébet

Beszámoló a Történeti Kertek és Kertművészeti Egyesületek Szakbizottság munkájáról

Az általános szakmai munkát tovább folytattuk, különös tekintettel a történeti kerteket, műemléki környezeteket érintő feladatokra. Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a MATE Tájépítészeti Karával, az MTA Tájépítészeti Albizottságával, az Építész Kamara Tájépítész Tagozatával, valamint egyéb szakmai szervezeteinkkel, elsősorban a Tájépítész Szövetséggel.

Nagyobb horderejű kérdésekben igyekszünk mindezekkel az intézményekkel, szervezetekkel, mind pedig a korábbi műemlékes kollégákkal: kutatókkal, tervezőkkel, területi felügyelőkkel, közösen fellépni, és megkísérlünk érvényt szerezni szakmai nézeteinknek!

Több alkalommal együtt szervezünk rendezvényeket a Magyar Kertörökség Alapítvánnyal, amelynek konferenciáin állandó társszervezők vagyunk, mind a tavaszi, mind pedig az őszi Mócsényi Konferencián. A fertődi műhely programjának előkészítésében, előadások tartásában, a kiadványok szerkesztésében a Szakbizottságunk tagjai tevékenyen részt vesznek, s az ICOMOS MNB egyik legfontosabb szakmai támogatója ennek a rendkívül fontos kezdeményezésnek.

Az MKA kezdeményezésében folyik Örsi Károly hagyatékának feldolgozása is.

Hajdu Nagy Gergely kollégával tagja vagyunk az ún. Eszterháza Grémiumnak, amely elsősorban a park helyreállításának tudományos-tervezési- fenntartási lehetőségeit vizsgálja. Sajnálatos módon az egyeztetéseket kisebb-nagyobb szünetekkel tartunk.

Iszkaszentgyörgyön az egykori Amade-Bajzáth- Pappenheim kastélyban már mondhatjuk, hogy hagyományossá váltak azok a pénteki dendrológiai estek, amelyeknek előadói között is többen szakbizottságunk tagjai. Augusztus utolsó hetében elindult egy kerttörténeti szabad-egyetem, és ebben a munkában is tevékenyen részt veszünk.

A fehérvárcsurgói dísz-kertészeti kiállítás és konferencia rendezvényein kezdetektől fogva aktívan jelen vagyunk.

Szaktársaink közül többen folyamatosan tartanak tudományos és népszerűsítő előadásokat, jelentetnek meg cikkeket, tanulmányokat, részt vesznek az Egyetem Doktori Iskolájának munkájában. A fontosabb eseményekről hírt adunk az ICOMOS lapban.

A MATE tájépítész oktatói, szakbizottságunk tagjai az év folyamán több külföldi helyszínen képviselték a magyar kertvédelmet. Itt jegyezhetjük meg, hogy több ICOMOS tagunk erdélyi egyetemeken oktat. Az év folyamán több alkalommal is szerveznek olyan gyakorlatot a hallgatóknak, amelynek keretei között jeles történeti kertek felmérésével, önkéntes fenntartási munkáival foglalkoznak, ezzel is a történeti kertek ügyét is szolgálva./ pl. Iszkaszentgyörgyön, Fehérvárcsurgón.../

A Tanácsadó Testületben Szabadics Anita és Takács Katalin képviselik szakbizottságunkat az egyre gyakrabban felmerülő kert-, és táj örökséggel kapcsolatos kérdésekben.

Továbbra is tevékenyen részt veszünk a Magyar Turisztikai Ügynökség által létre hozott 'Virágos Magyarország' mozgalom előkészítésében, zsűrijében.

Korábban is egyik legsikeresebb rendezvény sorozatunk az Örök-Zöld-Klub volt a FUGÁ-ban,- amelyet a 2000-es évek közepén kezdtünk szervezni. Általában másfél havonként tartunk klub esteket, amelyeken nagyszámú érdeklődő vesz részt. Gyakran még a szűk szakmai közönségen kívül is.

A vezetőség /elnök: Szikra Éva; titkár: Hajdú Nagy Gergely/most is próbálta, ill. próbálja bevonni a legaktívabb tagtársakat a szakbizottság munkájába, s főleg a fiatalok megnyerése lenne nagyon fontos az ICOMOS népszerűsítése számára!

Szikra Éva

Möller István emlékérem 2025

Az ICOMOS MNB 2025. évi, XXXVI. Közgyűlésnek napirendi pontjai után került sor a Möller István Emlékérmek átadására, és a Műemlékvédelmi Panteon új tagjának kihirdetésére.

Dr. Kovács Erzsébet

Kovács Erzsébet a RAMNYE 50 című kötet bemutatóján

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának meghatározó tagja, évtizedek óta aktív szereplője a műemlékvédelmi civil szervezetnek. Jelentős szerepet vállal a szervezet szakmai életében, különösen a kulturális turizmus és az ipari örökségvédelem területén. A Kulturális Turizmus Szakbizottság alapítójaként és vezetőjeként, tagjaként tevékenykedik. Számos ICOMOS MNB kiadvány szerzőjeként és szerkesztőjeként vállalt jelentős munkát az ICOMOS életében. Különös érdeme van a jelenleg Román András nevét viselő Egri Nyári Egyetem szervezésében, programjának kialakításában, a Nyári Egyetem és az Országos Műemléki Konferencia összefoglaló köteteinek szerkesztésében. A Porta Speciosa Egyesület tagjaként részt vett az építőipari szakközépiskolák műemlékvédelmi technikai szakképzésének szervezésében, a Városvédő Egyesület számára számos kiadványt szerkesztett. Néhány évig a Műemlékvédelem című folyóirat szerkesztőségének is tagja volt.

A szakmérnöki diplomát megszerezve a magyarországi kőbányák történetét feldolgozó disszertációjával nyerte el az egyetemi doktori címet, majd 1983-tól kezdve fokozatosan kapcsolódott az ICOMOS Magyar

Nemzeti Bizottsághoz. 1984-ben lett a szervezet tagja. Munkáját mindig szakmai alázattal, lelkesedéssel és alapossgal végezte, akár titkársági feladatokról, akár szakmai tevékenységről (Konzerválási Szakbizottság, majd az általa alapított Kulturális Szakbizottság elnökeként) volt szó. Majd kilenc éven át tevékenykedett a szervezet alelnökeként, majd – jelenleg is – a Tanácsadó Testület tagjaként.

Román András halála után ő lett a nyári egyetem szervezője, de rendszeres előadója is. Ennek során hatalmas munkát vállalt és végzett, és még arra is jutott energiájára, hogy a nyári egyetemen elhangzott előadásokat több esetben megszerkessze, kiadja. Ezekkel és a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem 50 éves jubileumára megjelentetett kötet társzerkesztőjeként végzett munkájával örökre beírta nevét az ICOMOS MNB dicsőséglistájába. Konferencia szervezései közül kiemelkedik az ICOMOS 50 éve és az Ipari Örökségek Éve címmel 2015-ben rendezett ünnepi konferencia.

A Kulturális Turizmus Szakbizottság elnökeként szervezett tematikus séták, az elmaradhatatlan épületlátogatások színessé tették e programokat Pécs belvárosában, Visegrádon, Pest belvárosában.

2012-ben a Miniszter a műemlékvédelemért Forster Gyula-emlékéremmel jutalmazta Dr. Kovács Erzsébet okleveles építészmérnököt, műemlékvédelmi szakmérnököt a műemlékvédelem hazai és nemzetközi népszerűsítésében kifejtett több évtizedes magas színvonalú szakmai és társadalmi munkásságáért.

Mindezek alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Dr. Kovács Erzsébetnek a Möller István Emlékérmel adományozza.

Műemléki Panteon 2026

2026-ban Hokkyné Sallay Marianne és Figler András kerültek be a Panteonba. Az emléklapokat Hokky Marianne és Figler Benedek vették át.

Hokkyné Sallay Marianne (1932-2025)

Sallay Marianne Kispesten született. 1951 és 1956 között az Eötvös Loránd Egyetem Művészettörténeti Tanszékén tanult, ahol tanárai a szakma legjelesebb képviselői voltak.

Tudományos, szakmai munkássága elválaszthatatlanul összefonódott a 20. század második felének magyar műemlékvédelemével. Már egyetemi évei végén, 1955-ben a Várgondnokság Műemléki Csoportjának munkatársa lett, így válhatott közeli tanújává annak az összetett szakmapolitikai folyamatnak, amelynek eredményképp 1957-ben az Országos Műemléki Felügyelőség létrejöhetett. Szintén közeli tanúja, résztvevője volt a világ műemlékvédelmét a mai napig meghatározó, 1964-ben, Velencében megtartott II. Nemzetközi Műemlékvédelmi Kongresszusnak, amely létrehozta a Velencei Kartát és lehetővé tette az ICOMOS, a műemlékvédelem nemzetközi szervezetének megalakulását. A Karta megszövegezésében közvetlenül nem vett részt, azonban a kongresszusra kivitt

magyar kiállítás egyik kurátora volt, amelynek sikere komoly szerepet játszott a magyar műemlékvédelem későbbi nemzetközi elismertségében.

A művészettörténeten belül a középkort, ezen belül a román kort érezte a legközelebb magához. Szakdolgozatát a vizsolyi templom falképeiről írta, majd pályája kezdetén, hivatali munkákhoz kapcsolódva, foglalkozott és publikált olyan középkori falusi templomokról és falképeiről, mint Mecseknádasd, Szalonna vagy Cserkút. Tudományos fokozatát is ebből a témából szerette volna megszerezni, azonban ezt az 1950-es évek végén a politikai szempontok meggátolták. Mégis a középkori falképek alapos ismerete hozta meg számára azt a kivételes lehetőséget, hogy 1966-ban az osztrák műemlékvédelmi hivatal felkérésére részt vehetett a stájerországi topográfia helyszíni munkáiban és feldolgozásában.

Legalább kétszer elhagyhatta volna az országot, állás várt rá Nyugat-Európában. 1956-ban a Vatikáni Múzeumban számítottak munkájára, majd 1972-ben felajánlották számára az ICOMOS új központjának vezetését Párizsban. Mégis Magyarországon maradt, itt tartották a szoros családi kötelékek, és ahogy ő maga is megfogalmazta „... maradtam, mert úgy gondoltam, hogy egy országot nem lehet mindenkinek elhagynia”.

Sallay Marianne polgári családjából hozott klasszikus műveltséggel, látókörrel, nyelvtudással rendelkezett. Mindezekon túl kiváló szervezőkészséget, tárgyaló technikát, empátiát és diplomáciai érzéket is magáénak tudhatott, így bizonyára nem véletlen, hogy a hivatali munkájában fokozatosan egyre kevesebb lett a tudományos feladat, az egy-egy műemlékkel foglalkozás, és ugyanakkor egyre több lett a szervezés és irányítás. Közel egy évtizedig foglalkozott restaurálási kérdésekkel és az újonnan létrehozott restaurálási csoport felügyeletével. Fő szervezője volt a Budapesten rendezett III. nemzetközi ICOMOS konferenciának, amely nagy nemzetközi elismerésben részesült.

1977-től, nyugdíjba vonulásáig 1994-ig vezette a Tudományos Osztályt, majd Főosztályt, egyre gyarapodó létszámmal és feladatokkal. Tudományos, szakmai munkásságát maradandóbbra, a tudományszervezésre cserélte fel. Osztályvezetése alatt létrehozta azt a szellemi és személyi bázist, amely a mai napig meghatározó és megkerülhetetlen, ha a műemlékvédelemről beszélünk. 1996-ban a hivatal vezetésére kapott felkérést, de egészségi állapota miatt már nem vállalta. Ezután tudatosan távol tartotta magát a hivatalos műemlékvédelemtől, családját helyezte élete utolsó szakaszának fókuszába.

Élete végéig lenyűgöző volt töretlen szellemi frissessége, nyitottsága a világra, fanyar humora, mozdulatainak lendületessége.

Figler András (1956 – 2010)

Figler András 1956. március 22-én született Győrött. Az általános iskolát Ménfőcsanakon járta ki, középiskolája a győri Ipari Szakközépiskola volt, ahol 1974-ben érettségizett. Talán az itt szerzett gépészeti ismereteknek köszönhetően tudott mindig gyakorlatias maradni.

Egyetemi tanulmányai előtt két évig a Budapesti Történeti Múzeumban dolgozott, majd az ELTE Régészeti Tanszékére került. Közben a győri Xantus János Múzeumban régésztechnikus volt. 1983-ban Hallstatt-kori halomsírok Nagybarátin című szakdolgozatával szerzett régész-muzeológus diplomát.

1983-2000 között a mosonmagyaróvári Hansági Múzeumban dolgozott, amelynek 1986-90 között igazgatója is volt. Szerteágazó múzeumi

tevékenysége mellett fontos volt az önkéntesek és egyetemi hallgatók bevonásával megvalósult kajárpéci honismereti táborok szervezése 1986-90 között.

Az épülő M1-es autópálya feltárásának koordinátori feladatai során András kidolgozta a nagy felületű ásatások régészeti módszertanát. Emellett eredményesen képviselte a tudomány érdekeit a minisztériumi tárgyalásokon, az állami beruházók előtt. A terepmunkától a raktározásig szervezte a munkafolyamatokat.

Az újszerű módszertan új ismeretek megszerzésére ösztönözték. 1996-98-ban a BME Építőmérnöki Karán humán térinformatika szakot végzett, majd a feltárások eredményeit térinformatikai adatbázisban rögzítette. András ásatásai során számos értékes lelet került elő. Ezek közül is kiemelkedik a mosonszentmiklósi Pálmajorban talált, az őskori lengyeli kultúrához tartozó agyagkürt, mely utóbb, kivételes gesztusként, András temetésén is megszólalt.

Tudását, tapasztalatait a szombathelyi tanárképző főiskolán folyó régésztechnikus képzés keretei között, közel száz megjelent publikációjában, illetve számos előadásban tette közzé.

2000-ben a frissen alakult Kulturális Örökség Igazgatósága (KÖI) Szombathelyi Regionális Irodájának irodavezetője lett. Az új hatósági struktúra felépítése a KÖI és az Országos Műemlékvédelmi Hivatal (OMvH) összevonása után már a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) Nyugat-dunántúli Irodája keretei között valósult meg, melynek haláláig vezetője volt.

Ezt a teljesítményt csak egy a szakmája iránt elhivatott, hatalmas munkabírási ember tudta megvalósítani. Precízen, hatékonyan dolgozott és minőségi munkát végzett. Számára az örökségünk védelme létezésének az értelmét is jelentette. Irodavezetőként, csapatfőnökként ezt a hozzáállást várta el munkatársaitól is. Ennek érdekében fontosnak tartotta a hivatalban dolgozó munkatársai továbbképzését, elvárta a magas szintű szakmai tudást. Életében példa értékű a csapatépítő tevékenység, nem véletlen hát, hogy egykori munkatársai a mai napig őrzik szemléletét és folytatják munkáját.

Nem volt kérdés számára, hogy a kulturális örökség védelme, a műemlékek védelme a közvetlen hatósági feladatokon túlmenően civil tevékenységet, aktív társadalmi jelenlétet követel meg. Jobban megismerve Őt kiderült az is, hogy a nehéz, szigorú természete mögött egy jó kedélyű, vidám, meleg szívű emberrel van dolga, aki mindenkivel közvetlen, barátságos.

Hivatásos munkássága mellett tagja volt a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesületnek, alapító tagja volt a Magyar Régész Szövetségnek. Munkáját 1986-ban Kiváló Társadalmi Munkáért, 1988-ban Kiváló Munkáért Miniszteri Dicsérő Oklevéllel ismerték el, a civilek részéről pedig 2006-ban a Város- és Faluvédők Szövetsége tüntette ki Podmaniczky-díjjal.

Figler András 2010. június 10-én hunyt el, sírhelye Győr–Ménfőcsanakon, a csanakfalusi temetőben van.

Új elnök az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Régészeti Emlékhelyek Szakbizottságának élén

fotó: Lakos Gábor

A Szakbizottság 2026. május 29-i ülésén egyhangúlag Dr. Láng Orsolyát választotta elnökévé.

A BTM Aquincumi Múzeumának régész – főmúzeológusa 25 éve dolgozik római koros régészként, 20 éve tagja az ICOMOS-nak. Az új vezetés célja, hogy a jelenleg dinamikusan változó közéleti környezetben a Szakbizottság is hozzá tudjon járulni a hazai régészet jobb pozícionálásához, szempontjainak érvényre juttatásában.

Az ICOMOS nemzetközi tekintélye segítségével a régészeti lelőhelyek és az épített örökség érdekvédelme területén a Szakbizottság is aktív, támogató szerepet szeretne vállalni, különös tekintettel a beruházás-vezérelt régészeti feltárásokra.

A közeljövő tervei közé tartozik mindenekelőtt a tagság aktivizálása, amelyet elsősorban különböző programok révén lehet majd elérni. Így pl. előadások szervezése, hazai és külföldi meghívott előadókkal, többek között olyan témakörökben, mint a „régészeti parkok helyzete a 21. században”, vagy a „fenntarthatóság”, illetve szakmai workshopok, ásatáslátogatások szervezése és fórum biztosítása szakmai diskurzusokhoz. Fontos lesz majd külön figyelmet fordítani a vidéki múzeumok régészeti örökségkezelésének jó gyakorlataira, amelyeket szintén szívesen mutat be a Szakbizottság. A fentiekén túl szintén a tervek között szerepel a sajnos évtizedek óta stagnáló Itinerarium Hungaricum sorozat folytatása (korábbi kötet-tervek revíziója és újragondolása), valamint nyitás a társszakbizottságok felé, közös programok szervezése (pl. Kulturális Turizmus, Történeti Települések, stb.).

Gratulálunk Láng Orsolyának a megválasztásához!

Európai elnökök találkozója Örményország, Jereván

2026. június 14-18.

2026. június 14-18. között került sor az örményországi Jerevánban az ICOMOS „európai elnökök találkozója” (Europe Group Meeting). Magyarországot két fős delegáció, Veöreös András elnök és Nagy Gergely Domonkos alelnök képviselte.

Városnézés Jerevánban. Háttérben az operaház szocreál épülete (Fotó: Veöreös András)

A program az első napon a Karen Demirchyan Museum tárgyalójában kezdődött. Elsőként Riin Alatalu európai alelnök számolt be az előző év legfontosabb eseményeiről. Őt Ksenia Kiselova követte, aki az EPWG (Emerging Professionals Working Group) tevékenységét ismertette. Celia Martínez Yáñez a University Forum feladatiról és eredményeiről beszelt. A tavaly Magyarországon rendezett esemény után idén a törökországi Pergamon (Bergama) ad otthont az ICOMOS University Forum nyári egyetemének, amelyen az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság társ szervezőként vesz részt. A University Forum egy másik nyári egyetemhez is adja a nevét, amely augusztusban Kazahsztánban lesz, és a német ICOMOS fiataljai (EPWG) szervezik a kazahokkal. Ave Paulus (ICOMOS Estonia) az épített örökség és a környezetvédelem kapcsolatával foglalkozó Climate Action Working Group munkájának jelentőségét hangsúlyozta.

Mivel 2026 választási év a nemzetközi ICOMOS-ban, és Teresa Patrício elnök megbízatása idén véget ér, az elnöki posztra jelentkezők lehetőséget kaptak egy rövid bemutatkozásra. Online formában hallgathattuk meg Suzanne Bravery ausztrál, Nupur Prothi indiai-svéd, és élőben Gráinne Shaffrey ír jelölt gondolatait.

A csoportból többen pályáznak az elnökségi pozíciókra, és akik már most is tagjai az elnökségnek, szeretnék folytatni a munkát, röviden ők is összefoglalták terveiket. Az alelnököket nem közvetlenül,

hanem az elnökség tagjaiból választják majd. Mindenesetre az európai alelnöki feladatra egyelőre senki nem aspirál. Végül a belga bizottság ismertette a választásokkal kapcsolatos adminisztratív javaslatát.

A nap zárásaként a csoport vezetéssel megtekinthette a Karen Demirchyan Museum kiállítását. A mai napig nemzeti hősként tisztelt politikus 1974-től 1988-ig a Szovjetunió belüli Örmény SzSZK vezetője volt és az Örmény Kommunista Párt első titkára. 1999-ben a nemzetgyűlés elnökévé választották, majd pár hónappal később a parlamentben terrortámadásban megölték.

A találkozóhoz kapcsolódóan Memory-Driven Heritage: Ethics, Cultural Landscapes, and Transboundary Cooperation (Emlékezet-vezérelt örökség: etika, kulturális tájak és határokon átnyúló együttműködés) címmel rendeztek tudományos konferenciát.

A jelen levőket számos tekintély köszöntötte, megmutatva, hogy mekkora rangja van a konferenciának és az ICOMOS-nak Örményországban.

Először Grigor Nalbandyan az ICOMOS Örmény Nemzeti Bizottság elnöke, majd őt Zhanna Andreasyan az oktatási, tudományos, kulturális és sport ügyekért felelős miniszter követte, aki beszédében a világörökségi helyszínek megőrzéséről és a műemléki érték védelméről, mint kiemelt politikai célról számolt be, melyet a nemzetközi partnerekkel való együttműködés segítségével tudnak megvalósítani.

A következő üdvözetet Teresa Patrício, az ICOMOS elnöke mondta el. A konferencia témájához kapcsolódva hangsúlyozta, hogy az emlékezés egyéni és közösségi szintje is fontos, továbbá, hogy az emlékezet soha nem lehet semleges, hiszen mindig érzelmi alapon áll.

Vassilis Maragos az Európai Unió örményországi delegációjának képviselőjeként Örményország geopolitikai jelentőségét és a kultúra kapcsolatteremtő erejét emelte ki köszöntőjében.

Davit Knyazyan az UNESCO Örmény Nemzeti Bizottság főtitkára üdvözlő beszédében a nemzetközi kapcsolatok fontosságáról, a jó gyakorlatok megismertetéséről, valamint a kulturális és természeti örökség megőrzésének egységes szemléletének fontosságáról beszélt.

Az Örmény Turisztikai Tanács nevében Lusine Gevorgyan lépett a pódiumra. Beszédében kitért a turizmus mesterséges intelligencia által generált kihívásaira, és a digitalizáció fontosságára. Külön megemlítette az Örményország és Azerbajdzsán közötti konfliktus turizmus szempontjából káros hatásait.

A házigazda egyetem (American University of Armenia) képviselője akadémiai szemlélettel elevenített fel egy ősi legendát az örmény történelemből, majd a legendát összefűzte a kapcsolódó régészeti leletekkel. Végül az írott, a tárgyi és az épített emlékek szisztematikus dokumentálásának fontosságára hívta fel a figyelmet.

A tudományos konferencia Zarmine Zeitountsian (American University of Armenia) előadásával kezdődött. Az előadó száz örmény műemlék és régészeti lelőhely digitális dokumentálását és az eredmények közzétételének módszereit mutatta be, melyek tudományos, ismeretterjesztő és turisztikai célokat egyaránt szolgálnak.

Riin Alatalu, az ICOMOS európai alelnöke elsősorban hazájából, Észtországból hozott példákon keresztül ismertette a megosztó vagy negatív történelmi üzenetet hordozó műemlékek, emlékművek helyzetét. Különösen diktatúrák idején jellemző, hogy az előző korszak emlékműveit megsemmisítik. Ezek rehabilitációja, az emlékművek helyes kezelése nehéz feladat a szakemberek és a társadalom számára.

Bartomeu Deya Spanyolországból a mallorcai taj jellegzetes, kőfalakkal teraszokra tagolt olajfaligeteinek a helyzetét ismertette. A fiatal generáció elvándorol a vidékről, kevesen folytatják ezt a fajta

mezőgazdasági munkát. Így az örökség elhagyottá válik, pusztul, pedig ősidők óta működik. Ezt bizonyítja, hogy a fák között akár ezer éves példányok is vannak!

Hamlet Petrosyan (Yerevan State University Institute of Archeology and Ethnography of National Academy of Sciences) a hegyi-karabahi örmény műemlékek szomorú helyzetét elemezte. A Szovjetunió felbomlása körül kitört, majd több hullámban lefolyt, végül 2023-ban azeri győzelemmel zárult háborúban az örmény lakosság elűzését követően tömegével semmisítették meg az örmény műemlékeket, köztük VII-XIII. századi templomokat.

Hule Kechichian (Armenian Cultural Heritage Institute) az épített örökség dokumentálásának korszerű módszereit mutatta be. 3D szkennelés és fotogrammetriai felmérés segítségével rögzítik az épületek geometriáját. A felmérések a dokumentálás mellett a felújítási tervekhez is segítséget nyújtanak.

Celia Martínez Yáñez (University of Granada) a spanyol polgárháború máig fel nem dolgozott emlékezetét elemezte, és bemutatta a feldolgozást segítő, a legutóbbi évtizedben hozott jogszabályi rendelkezéseket.

A délutáni szekció elején az Örmény Amerikai Egyetem három fiatal kutatójának prezentációját halgattuk meg. A sort Yana Harutyunyan előadása nyitotta, melyben a Hegyi-Karabah területén korábban dokumentált görög-római és örmény feliratos kövek digitalizálásáról és katalogizálásáról beszélt. Tatev Markaryan, a középkori kolostortemplomok tudományos mélységű akusztikai vizsgálatáról számolt be. Zara Grigoryan pedig a „tapanakar”-nak nevezett faragott sírkövek digitalizálásával foglalkozik. A modern technika újabb ikonográfiai elemzéseknek lehet az alapja.

A három fiatal kutató bizonyította, hogy az intézményben rendkívül magas színvonalú tudományos munka folyik. Ha tudásukat, tapasztalatukat az ICOMOS-on belül is hasznosítják, akkor az Örmény Nemzeti Bizottság dokumentációs szakbizottsága a következő évtizedben biztosan nem marad utánpótlás nélkül.

Umut Almaç, az Istanbul Technical University oktatója, a török ICOMOS elnöke Antep (Gaziantep, Törökország) városának földrengés sújtotta örmény műemlékei közül egy dzsámivá alakított templom és egy lakóház sérüléseit és helyreállítását mutatta be. Példaértékű, hogy a munkában török és örmény szakemberek működtek együtt.

Tino Mager, a német ICOMOS elnöke különös témát választott. Előadásában a folyók városi szakaszán meglevő fürdőkultúrát és a hozzá tartozó épített emlékeket mutatta be. A XIX. századi fellendülés után a jelenség a XX. században a vizek szennyezettsége okán megszűnt, de napjainkban ismét egyre népszerűbb.

Nagy Gergely Domonkos, a Magyar Nemzeti Bizottság alelnöke, az Óbudai Egyetem oktatója az erdélyi örmény katolikus közösségek barokk templomépítészetének műemlékvédelmi lehetőségeiről tartott előadást. A közösség nélkül maradt épületek kapcsán a ICOMOS témába vágó Albertirsai nyilatkozata is megemlékezésre került.

Ruth Liberty-Shalev (Technion Israel Institute of Technology) a jelenések könyvében említett Armageddon, mai nevén Megido régészeti kutatását ismertette. Előadásában kitért a hely őszövétségi említéseire és az Izraelbe érkező turisták felekezeti megoszlására is.

A konferenciát a Tumo Studio meglátogatása követte. A svájci finanszírozású alapítvány kézműves tevékenységeket oktat textil, fa- és kőfaragás és számos további területen. A kurzusok résztvevői elméleti és gyakorlati képzést kapnak. A Studio vezetője, Christopher Karaguzian bemutatójában a kézműves termékek társadalmi beágyazottságáról és a termékek lehetséges piacairól beszélt.

Mindeközben érkezett a hír, hogy Kijevben újból dróntámadás érte a világörökségi helyszíneként nyilvántartott Pecserszka lavra kolostoregyüttest.

A konferencia második és harmadik napján az előadásokat a Jereváni Műszaki Egyetem építészeti fakultásának épületében tartották. A folyosón a hallgatói rajzok között nagy örömmel fedeztük fel a pesti Nagyvásárcsarnokot ábrázoló munkát.

A konferenciát Manuk Gevorg Barseghyan, az egyetem rektora személyesen köszöntötte. Bevezetőjében a kultúra kapcsolatteremtő szerepét emelte ki, és örömét fejezte ki, hogy 25 ország 45 szakértője látogatott el Örményországba.

Az első előadó Emma Harutyunyan, az egyetem oktatója volt, aki az oktatási tevékenységeiket mutatta be. A módszertanban a digitális képességek fejlesztése mellett a történeti építészet oktatása is nagy hangsúlyt kap, sok órát külső helyszíneken tartanak meg, a hallgatók tudásukat nemzetközi konferenciákon tudják megosztani másokkal.

Antoine Bruguerolle, francia építész az örményországi örökség jelentőségét méltatta és az értékek megismertetésének módszereit mondta el.

Arev Samuelyan, örmény építész Gyumri városának építészeti értékeiben nyújtott bepillantást.

Areg Hasratyan a ma Törökországban található, lerombolt shirankavan-i Szent Megváltó-templom in situ maradványok, archív képek és analógiák alapján készített elvi rekonstrukcióját ismertette. A digitális modell a legapróbb részletekre is kitér, minden kőfaragvány látható rajta.

Nune Petrosyan, szintén helyben egyetemi oktató, arról beszélt, hogy az örökség összeköti a múltat a jelennel és a jövővel. Érdekes gondolat volt, hogy a kultúrtáj tartalmához a természet és az emberi alkotások mellett az idő dimenziót is hozzá kell adni.

A következő blokk két párhuzamos szekcióban zajlott. Az első szekcióban Mari Hovhannisyan és Tamara Sirunyan: *The Ethics of Memory and the Role of Restoration, The Case of the Cathedral of Ani*; Eva Roels (ICOMOS Belgium): *From Battlefield to Cultural Landscape, The Battle of Oudenaarde in a European Memory Context*; Monika Sargsyan (KASA Swiss Humanitarian Foundation): *Living History, Transforming Cultural Transmission into Social Innovation in Armenia*; Lola Grigoryants (ICOMOS Armenia): *Pilgrimage as a Living Cultural Heritage Shaped by Memory*; Olena Oliynyk (Nat. Academy of Fine Arts, ICOMOS Ukraine): *National Identity and Cultural Heritage, Development in the Rebuild of Ukraine*; Naira Nalbandyan (Armenian Institute of Tourism): *Silk Road, The Interaction between Tourism and Cultural Memory* című előadások hangzottak el.

A második szekció témája a városkép, kultúrtáj volt, az előadások sorát Matthias Ripp (Regensburg) nyitotta. Prezentációjában a történeti településképek és kultúrtájak vizsgálati módszereit hasonlította össze a fenntartható fejlődés szemszögéből.

Lusine Mkhitarian a hagyományos örmény textilszövési technikákról tartott előadást.

Veöreös András, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke és a Széchenyi István Egyetem oktatója a Fertő-Neusiedler-See kultúrtáj aktuális építészeti kihívásait elemezte.

Narine Tyutcheva előadásában ismét Gyumri város öröksége került terítékre, sajnos azonban az előadás befejezésére nem jutott idő.

A délutáni programban két világörökségi helyszín, az ecsmiadzini templomegyüttes és a zvartnoci romterület meglátogatása szerepelt. A társaság mindkét helyszínen szakszerű vezetésben részesült. Zvartnocban a kulturális minisztérium jóvoltából szabad téri állófogadásra is sor került, melyhez a lemenő nap fényével megvilágított romok és az Ararát 5137 méter magas, hófödte csúcsa adta a háttér.

A szerdai napon elsőként az előző napokon idő hiányában elmaradt előadásokra került sor.

A fiatal kutatókat képviselő Liu Ming kultúrtájról és emlékezetéről szóló tanulmányát Mariana Pereira olvasta fel.

Nanar Kalantaryan a digitális technikák épületek, különösen a romok állapotának monitorozása során kihasználható jelentőségét elemezte.

Ezt követően folytatódott az Európa-csoport ülése.

A munkacsoport ülése az egyetem egyik tárgyalótermében (Fotó: Veöreös András)

Lubov Apostolova-Sossa Kijevből online számolt be a Pecszerszka Lavra kolostoregyüttest ért támadás következményeiről.

Az őszi közgyűlésen esedékes választásokhoz kapcsolódóan ugyanő elmondta programját, melyet a tanácsadó testületbe való bevétele esetén szeretne megvalósítani.

Az ülésen ismét felszólalt Nupur Prothi, ezúttal már személyesen, aki az elnöki pozícióért száll harcba. Az ICOMOS-t egy nagy hajóhoz hasonlította, ami most viharos tengerre ért és a manőverezéshez különleges képességű kapitányra van szükség – aki természetesen ő maga tudna lenni.

Riin Alatalu az ICOMOS szerepéről beszélt a világörökségi eljárásokban.

Andreas Georgopoulos egy új, nemzetközi hálózat megalakulását mutatta be. Az ECHOES néven működő kapcsolati hálóban a résztvevők megoszthatják egymással a műemlékvédelemhez kapcsolódó adatokat, terveket, információkat. Az együttműködés alappillérei a közösség, tudás, innováció és fenntarthatóság.

Cyrrill von Planta a vezetőség pénzügyi referense beszámolt a tagdíj reform munkabizottság munkájáról. A javaslatuk szerint az eddigi három helyett hat tagdíj-kategóriát hoznának létre, és az egyes országok tagdíjainak mértékét a GDP helyett a valós jövedelmeket jobban tükröző ANNIPC indexet használnák. A javaslatot élénk vita övezte; mindenesetre először a vezetőségnek kell rábólintani, utána kerülhet a közgyűlés elé.

Caroline Jaeger Klein, aki betegség miatt nem tudott személyesen jelen lenni, online formában mondta el beszámolóját a IACOBUS programról, melyben építészeti egyetemek működnek együtt.

Celia Martínez Yáñez a néhány éve elfogadott kulturális turizmus karta hatásait ismertette.

Sonja Ifko, szlovén elnök bemutatta a Szlovén Nemzeti Bizottság tevékenységét összefoglaló kiadványt.

Angela Rolfe Írországból az ICOMOS Qualiti Principals dokumentum fontosságát hangsúlyozta.

Veöreös András meghívta a jelenlevőket a 2027 februárjában Budapesten a Memento Parkban megrendezésre kerülő konferenciára, melynek témája a történelem negatív pillanataival való szembenézés lesz, illetve az ehhez kapcsolódó örökségvédelmi kérdések.

Ruth Liberty (ICOMOS Israel) az izraeli háborús konfliktusról számolt be, és kérte az ICOMOS támogatását. A vélemény egyöntetű volt: az ICOMOS kizárólag a kulturális örökség területén tud és akar állást foglalni.

Catherine Madoni egy franciaországi kézikönyvet mutatott be, melyből a kultúrtájak megőrzésének módszertanát lehet megismerni.

Az értekezlet zárásaként a Görög Nemzeti Bizottság meghirdette, hogy 2027 júniusában Athénben szervezik az európai elnökök találkozóját.

A délutáni programban a világörökségi listán levő Geghard-kolostor részben sziklába vájt templomegyüttesének és Garni görög-római, jellemzően anastylosis-szal rekonstruált templomának a meglátogatása szerepelt. A tanulmányút egy vidéki étteremben rendezett nagyvonalú gálavacsorával zárult, mely helyszín az egyik főszervező családjának birtokában áll. A csoport jelképes ajándék átadásával mondott köszönetet Teresa Patrício leköszönő ICOMOS elnöknek és Riin Alatalu leköszönő európai alelnöknek. Mindkettőjük személyében széles látókörű, nagy munkabírási, a szervezetért és a műemlékvédelemért önzetlenül dolgozó, bölcs szakemberrel gazdagodott az ICOMOS története.

Garni rekonstruált templomának meglátogatása (Fotó: Veöreös András)

A találkozó záró napjára egész napos tanulmányi kirándulást szerveztek a vendéglátók. Az első állomás az 1915-ös örmény népirtás áldozatainak emlékműve és múzeuma volt. Az emlékhelyet a hatvanas években hozták létre, építészte Arthur Tarkanyan volt. A központi, lesüllyesztett emlékkeret 12 befelé dőlő kőburkolatú vasbeton pillér veszi körbe, középen ég a tűz és halk zene szól – megrendítő hely, ahol nem tud megszólalni az ember. A rávezető utat egy végigfutó fal hangsúlyozza, az ellenpontot egy magasba törő, felhasított obeliszk adja.

Megrázó helyszín: Az 1915-ös népirtás emlékműve (Fotó: Veöreös András)

A következő állomás Saghmosavank XIII. századi templomegyüttese volt. Festői helyen, egy völgyre néző magaslaton áll az összetett térrendszerű épület.

Innen Astarak városába ment a társaság, ahol ebéd után a kis méretű, ámde annál megragadóbb, középkori templom megtekintése következett az angolul nem, ámde oroszul kitűnően kommunikáló, Magyarországról szép emlékeket őrző helyi főépítész vezetésével.

Visszatérve Jerevánba meglátogattuk a modern építészeti múzeumot, mely Arthur Tarkanyan életműve köré épült fel. A múzeumot az építész lánya rendezte be és tartja fenn. A kiállítások mellett folyamatosan dolgoznak a XX. század második feléből származó épületek megőrzése érdekében.

Az ICOMOS megalapításának hatvanadik évfordulójára készített, a nemzetközi és a magyar ICOMOS kapcsolatát feldolgozó angol nyelvű könyv egy-egy példányát átadtuk Teresa Patrício és Riin Alatalu számára, valamint a házigazda örmény bizottságnak, és küldtünk egyet az ICOMOS párizsi központjának könyvtárába is.

A találkozó során a magyar delegáció tagjai eredményes egyeztetéseket folytattak a török kollégákkal a közelgő, közös szervezésben megvalósuló nyári egyetem részleteiről, valamint a norvég elnökkel, Magnus Borgos-szal a civil egyesületek épített örökség megőrzésében játszott szerepét erősítő lehetséges együttműködésről. Ezen kívül számtalan beszélgetésben igyekeztek a magyar bizottság kapcsolatait elmélyíteni.

Veöreös András, Nagy Gergely Domonkos

Az ICOMOS University Forum nemzetközi nyári egyeteme Pergamonban
2026.06.29.-07.04.

Az ICOMOS University Forum nemzetközi nyári egyetemét idén a török nemzeti bizottság szervezte. Mivel a tavalyi évben ennek a programnak a Magyar Nemzeti Bizottság volt a főszervezője, ezért idén társszervezőként kapcsolódtunk a folyamatba. Bár viszonylag későn, csak a tél végén dőlt el, hogy a törökök vállalják a házigazda szerepét, egy igen intenzív tavasz eredményeként egy jól szervezett és sikeres nyári egyetem valósult meg. A programon 30 hallgató részvételét tudták biztosítani, s mivel ezekre a helyekre hatszoros volt a túljelentkezés, komoly válogatás után lehetett csak a résztvevők közé kerülni. Hazánkat végül is hat fős kontingens (három hallgató és három mentor) képviselte, amivel a legjelentősebb külföldi küldöttséget alkottuk.

A hatfős magyar delegáció öt tagja a záró prezentációk után. (fotó: Nagy Gergely Domonkos)

A tavalyi nyári egyetemen több török résztvevő is volt, akik így közvetlenül szolgáltak információkkal a tapasztalatokról. Ennek következményeként sok mindenben követték az általunk kialakított mintákat, de azért természetesen nem mindenben. Különbség volt például, hogy a helyszín nem egy jól megközelíthető nagyváros volt, mint Budapest, hanem Pergamon (Bergama), amely a legközelebbi repülőtértől több órányi közúti transzferrel közelíthető csak meg. Cserébe a műhelymunkák helyszíneinek meglátogatásához nem kellett messze, vidékre utazni (amit mi egy napba és három külön desztinációba sűrítettünk be), hanem helyben voltak, így meg lehetett osztani a napokat az előadások és a terepszemlék között, ami minden bizonnyal kevésbé volt szellemileg megterhelő a hallgatóság számára, mint reggeltől estig előadásokat hallgatni, magyar módra. Több időt is szántak a programra, így több idő maradt a műhelymunkára is, és még egy extra – fakultatív – városnézést is beillesztettek a végére.

Pergamon lenyűgöző hely. Több ókori periódus, középkori bizánci, az oszmán, és a huszadik századi örökség rétegződik egymásra valóban párhuzamosan összetett világörökségi helyszínt eredményezve. Erre a rétegzettségére igyekeztek reagálni a műhelymunka témái is: az egyik éppen arra kereste a választ, hogyan lehet jól megjelteni a világörökségi helyszín üzenetét, kulturális gazdagságát, a másik a mai város szövetében zárványként álló hatalmas, római kori fórumból kialakított ókeresztény bazilika romjainak a város életébe történő integrálását tűzte ki célul, a harmadik a város szélén funkció nélkül álló modern, egykori textilgyár épületeinek revitalizációját. Szemléletesen érzékelteti a hely szellemét, hogy a nyári egyetem előadásainak helyszíne egy hatalmas, római kori dongaboltozattal fedett terem volt – amely nem utolsó sorban igen kellemes, hűvös klímával rendelkezett a legnagyobb kánikula idején is.

Az előadások egy római kori boltozattal lefedett térben (a „Tonoz” -ban) voltak. (fotó: Nagy Gergely Domonkos)

A történelmi helyszíneken kapott szakvezetések nem turisztikai jellegűek voltak, hanem a résztvevők igényeire szabott, jellemzően kifejezetten magas szakmai színvonalúak voltak. Szintén pozitívum volt, hogy a fiatalokra nagyon komolyan építettek a szervezési munkákban is. Ezek mellett jó érzékkel találták el a szervezők a reprezentáció és a racionális gazdálkodás közötti arányt is. Vendéglátóink részéről végig tapasztalhattuk a megkülönböztetett figyelmet, nyitottságot, kedvességet. Külön kiemelendő a török nemzeti bizottság elnökének, Umut Almacnak vidám és bölcs karaktere, integráló személyisége.

Az ICOMOS University Forum nemzetközi nyári egyeteme ugyan nem tekint vissza olyan fél évszázados múltra, mint a hazai nyári egyetem, mégis úgy tűnik, a jövőben egyre jelentősebb szerepe várható ezeknek a programoknak, ezért fontos lehet ezeken a jövőben is jelen lenni. Ez persze kihívást is fog jelenteni, hogyan tudjuk egyszerre két nyári egyetemen biztosítani az érdemi részvételt. Talán vagy a két programért tett erőfeszítéseinket kell valamiként integrálni, vagy a nyári egyetemünket megújítani, például „projektorientáltabbá” tenni, hogy ne két teljesen hasonló profilú program versengjen egymással.

A Nyári Egyetem első napja a hivatalos megnyitóval kezdődött, amelynek keretében a szervező és együttműködő intézmények képviselői köszöntötték a résztvevőket. A Török ICOMOS részéről Umut Almaç elnök, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága képviselőjében pedig Bodnár-Paripás Emőke szólalt fel, aki Dr. Nagy Gergely gondolatait tolmácsolta. A megnyitón Bergama polgármestere, Tanju Çelik, valamint a helyi régészeti és múzeumi intézmények képviselői is részt vettek. A nemzetközi résztvevők és oktatók köszöntése egyben kijelölte a hét központi témáját is: Bergama rétegzett, folyamatosan változó kulturális tájának és élő örökségének értelmezését.

A megnyitót két elméleti előadás követte. Prof. Dr. Demet Binan, a bergamai UNESCO világörökségi helyszín tanácsadó testületének elnöke, a Mimar Sinan Fine Arts University oktatója *Bergama Multi-Layered Cultural Landscape as a World Heritage Site: Decoding Heritage at the Urban Nexus of Intersecting Layers* címmel tartott előadást. Az előadás egyik meghatározó gondolata az volt, hogy az épített örökség nem pusztán megőrzendő tárgy, hanem kulturális kapcsolatok és jelentések hordozója. Prof. Dr. Güliz Bilgin Altınöz, a Middle East Technical University oktatója ezt követően *Layers in Dialogue: From Interpretation to Intervention in Living Stratified Contexts* címmel beszélt a rétegzett történeti helyszínek értelmezéséről és védelméről. Előadásában többek között felvetette a régészeti helyszínek környezetükből való kiszakításának problémáját, a „régészeti gettó” fogalmát, valamint azt a gondolatot, hogy a régészeti helyszíneket nem egyszerűen megtaláljuk, hanem értelmezésükön, védelmükön és bemutatásukon keresztül bizonyos értelemben létre is hozzuk.

Az elméleti bevezetést délután Pergamon Akropoliszának helyszíni bejárása követte PD Dr. Ulrich Mania és Dr. Seçil Tezer Altay, a Német Régészeti Intézet isztambuli munkatársainak vezetésével. Az egyes épületek bemutatása mellett hangsúlyt kapott az ókori település városfejlődése, a hegyoldal adottságaihoz alkalmazkodó városszerkezete, valamint a több mint egy évszázada folyó régészeti kutatások története.

A fellelgvár látványát meghatározó Traianeum anasztilózisszal helyreállított romjai. (fotó: Dósa Tamás)

A fellegvár oldalában található – igen meredek – görög színház. (fotó: Dósa Tamás)

A nap következő állomása a Vörös Csarnok (Red Hall, Kızıl Avlu) volt. A római kori monumentális épületegyüttes és annak későbbi átalakításai különösen jól példázták Bergama rétegzett örökségét: az ókori épület az évszázadok során újabb és újabb vallási, építészeti és városi jelentésekkel gazdagodott, miközben ma is a kortárs településszövet szerves része.

Az első nap az Akropol Étteremben tartott közös vacsorával zárult, amely az intenzív szakmai program után lehetőséget biztosított a különböző országokból érkező hallgatók, tutorok és szervezők kötetlenebb megismerkedésére, és egyben megalapozta a következő napok közös munkáját.

A Nyári Egyetem második napján a figyelem az ókori Pergamon emlékei után Bergama későbbi történeti rétegeire, a mai városszövetre, valamint a huszadik századi ipari örökségre irányult. A délelőtti programot Dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának képviselője nyitotta *The Relationship Between Historical Ruins and the Modern Urban Fabric, Hungarian Examples and Lessons Learned* című előadásával, amely példákra keresztül mutatta be a történeti romok és a kortárs városi környezet kapcsolatának különböző lehetőségeit, illetve azokat az örökségvédelmi kérdéseket, amelyek a régészeti maradványok élő városszövetbe történő integrálása során felmerülnek.

Nagy Gergely Domonkos előadásában a római kori romok és a modern városszövet kapcsolatáról gondolkodott, Aquincum példáján. (fotó: Dósa Tamás)

Ezt követte Prof. Dr. Eti Akyüz Levi, a Dokuz Eylül University *oktatójának Rereading of Multi-Layered Ottoman Bergama* című előadása, amely Bergama oszmán kori örökségét és városszerkezeti fejlődését mutatta be. Az előző nap megismert ókori város mellett megjelentek a későbbi történeti rétegek is, amelyek a mai Bergama városi karakterét meghatározzák.

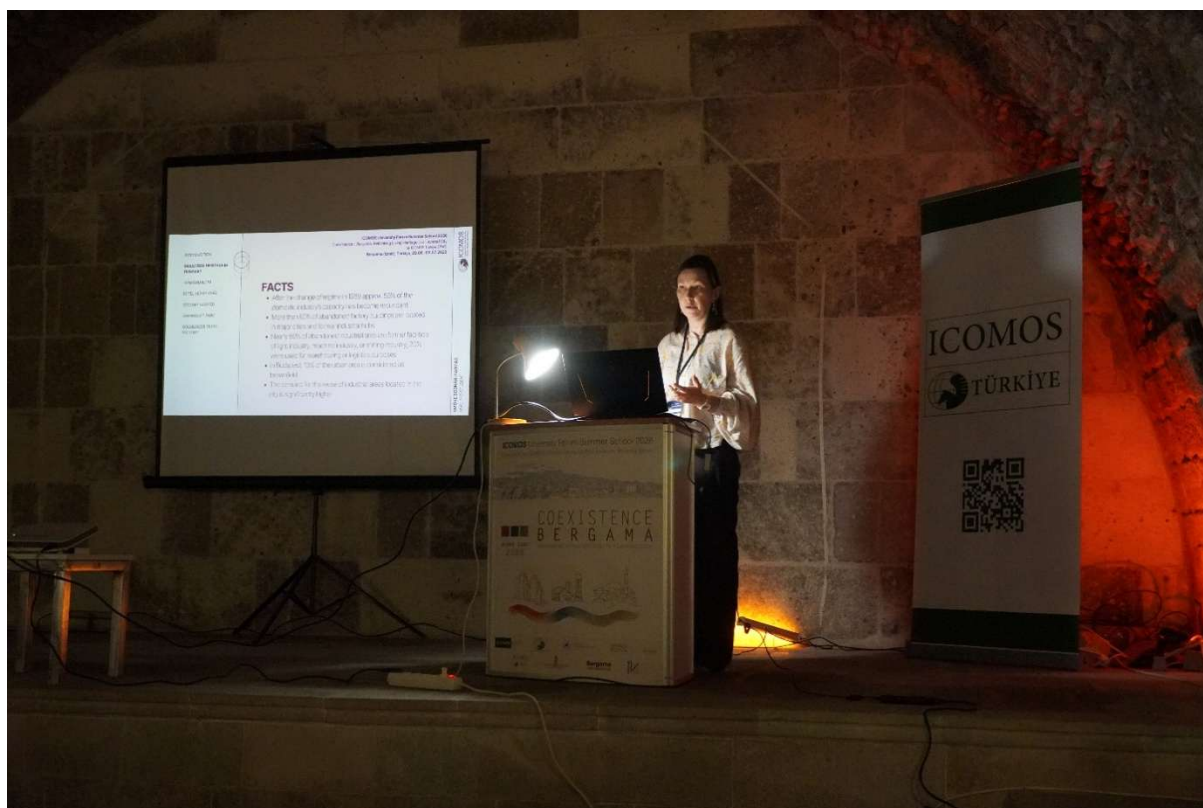
Az előadásokat Bergama történelmi belvárosának bejárása követte Assoc. Prof. Murat Tozan vezetésével. A séta során a város különböző korszakainak emlékeit egy összefüggő, ma is használatban lévő városszövet részeként tekinthettük meg. A történeti lakóépületek, kereskedelmi terek, oszmán kori emlékek, régészeti maradványok és a kortárs városi funkciók egymás mellett élése jól érzékeltette, mit jelent Bergama esetében a „multi-layered cultural landscape” fogalma.

A délután a Sümerbank Textilgyár területére látogattunk el. Az egykori, Atatürk által alapított állami textilgyár a város huszadik századi társadalmi és kulturális életének is meghatározó helyszíne volt. A bejárás során megismerhettük a gyár fennmaradt épületeit, a közöttük kialakult tereket és a nagy kiterjedésű kertet, valamint betekintést kaptunk az egykori dolgozók és családjaik helyhez kötődő emlékeibe is.

A műhelymunkák egyik témájául szolgáló Sümerbank textilgyár ikonikus víztornya előtt készült csoportkép. (fotó: Dósa Tamás)

A helyszínbejárást követően Bodnár-Paripás Emőke, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának képviselője tartotta meg *Part of the urban fabric – examples that continue to weave the thread of history, instead of tearing it apart* című előadását. Magyarországi példákon keresztül mutatta be, hogyan lehet az egykori textilgyárakat és más ipari létesítményeket úgy új funkciókkal megtölteni, hogy közben történeti és építészeti értékeik, valamint a városhoz fűződő kapcsolataik is fennmaradjanak.

Bodnár-Paripás Emőke a felhagyott ipari épületek rehabilitációjának joggyakorlatairól tartott előadást. (fotó: Dósa Tamás)

A Sümerbank Textilgyár helyszíni bejárását követően Günseli Baki, a Yellow Submarine Art Initiative képviselője tartotta meg *Factory: The Memory of A Place, The Place of Memory, Sümerbank Bergama Textile Factory* című előadását. A gyár történetét az egykori dolgozók személyes történeteinek és visszaemlékezéseinek keresztül mutatta be. Az egyéni emlékekből kirajzolódott, hogy a Sümerbank nem csupán munkahelyként volt meghatározó Bergama életében, hanem olyan közösségi térként is, amely hosszú időn keresztül alakította dolgozóinak mindennapjait, társadalmi kapcsolatait és identitását. Az előadás így az épületek fizikai öröksége mellett a helyhez kapcsolódó szellemi örökségre és közösségi emlékezetre is ráirányította a figyelmet. A napot záró előadás egyben fontos előkészítést jelentett a következő napokon kezdődő műhelymunkához, amelynek során a Sümerbankkal foglalkozó csoport számára éppen ezeknek a tárgyi és szellemi értékeknek a feltárása vált az egyik központi kérdéssé.

A következő napok a műhelyfoglalkozások (workshop) jegyében teltek. A 2. téma – Sümerbank – kapcsán, az oktatók arra ösztönözték a résztvevő hallgatókat, hogy elemezzék a gyár, a város és a világörökségi helyszín közötti kapcsolatokat, és azonosítsák az értékes tárgyi és szellemi örökséget. A workshop első részében megosztottuk egymással a helyszíni látogatás során szerzett észrevételeinket és benyomásainkat, valamint a rendelkezésre álló kiegészítő információkat, és segítségképpen mindenki hozzászólását egy-egy kulcsszóval jelöltük meg. Ezt követően az észrevételeinket és megfigyeléseinket kis jegyzetekre felírva egy nagy méretű, kinyomtatott városi térképre tűztük fel, majd fonalakkal kötöttük össze őket a belső logikai kapcsolatok alapján (utalva ezzel a textilgyári kapcsolódásra is), így szemléletesen tárultak fel a köztük lévő összefüggések és mintázatok. A kész térképet (mind-map) közösen elemeztük és értelmeztük. Az ebédszünet után újra összegyűlve az asztalnál együtt összefoglaltuk a korábbiakat, majd a hatékonyabb együtt - dolgozás és a kialakult résztémák feldolgozása céljából kisebb alcsoportokat alakítottunk ki, amelyek tagjai könnyebben megoszthatták egymással ötleteiket és hatékonyabban meg is vitathatták azokat a délután folyamán. Az alcsoportok témái a délelőtti ötletelés alapján a következőképpen alakultak: „szellemi és kulturális értékek és emlékezet”, „helyszíni és térbeli lehetőségek és korlátok” és „városi kapcsolatok”. A munka során a hallgatóknak meg kellett határozniuk a korábbi textilgyár – Bergama jelenlegi városszövege – és a világörökségi helyszín és annak ókori-bizánci emlékei közötti kapcsolatokat, megjelölve a szorosabb városi, kulturális és örökségi kapcsolatok kialakításának lehetőségeit; össze kellett gyűjteniük a Sümerbank Textilgyár társadalmi, kulturális, szellemi értékeit, emlékeit, számba kellett venniük a még mindig létező közösségeket és a volt textilgyári munkások erős identitását, akik még mindig kapcsolódnak a meglévő gyárpételekhez és a helyszínhez (kerthez). Emellett át kellett gondolniuk a meglévő gyárpételek és a köztük lévő terek jövőbeli hasznosítási lehetőségeit is Európa-szerte fellelhető korábbi megvalósult példák elemzéseivel, így kialakítva a saját elképzelésüket a lehetséges felhasználási módokról és az adaptív újrahasznosítási lehetőségekről.

A csütörtöki nap első felében az előző nap kialakított kisebb csoportok eredményeit vitattuk meg közösen, ezzel fel is oszlatva az alcsoportokat. A hallgatóknak újra teljes létszámban (10 fő) el kellett készítenie egy 5 perces prezentációt az ebédszünet után tartott (a rendezvény középidéjére időzített) kerekasztal-megbeszélésre, melynek köszönhetően a záró eseményre készítendő prezentáció vázlata is elkezdett már formálódni. A kerekasztal esemény keretében a saját csoportunk által előadott és a másik két csoporttól látott prezentációk után megvitattuk a felmerülő észrevételeket, majd a délután folyamán hallgatóknak össze kellett foglalniuk kutatásaikat és ötleteiket egy végső prezentáció kereteibe, melyet a következő nap délelőttjén közösen (az oktatók észrevételei alapján) véglegesítettek.

A bergamai nyári egyetem utolsó napjának délelőttjén még a csoportmunkák befejezése zajlott. Mindhárom csapat az utolsó simításokat végezte a prezentáció diáorán, pontosítva a témára adott válaszokat, összegezve az intenzív, közös munkával, kutatással és tartalmas beszélgetésekkel telt hét eredményeit.

Délután a Bergamai Múzeum igazgatója, Nilgün Ustura előadásával vette kezdetét a tartalmas hét lezárása a Tonos hűvös kő falai között. Az igazgató a múzeum tevékenységének bemutatása mellett kitért a nyári egyetem három témájára is. Ezt követően került sor a három téma csoportjainak bemutatójára. A résztvevők angolul és törökül is bemutatták a workshop eredményeit, így az esemény a nemzetközi közönség és a helyi közösség számára egyaránt elérhetővé vált. A prezentációkat a nyári egyetem résztvevőin kívül helyi érdeklődők és Bergama polgármestere, Tanju Çelik jelenléte is gazdagította. A bemutatókat élénk kérdezz-felelek szekciók követték, amelyek értékes lehetőséget teremtettek a párbeszédre, a visszajelzésekre és a tapasztalatcserére, a résztvevők, az oktatók és a közönség között. A kialakuló és hosszan elnyúló beszélgetés jól bizonyította a témák aktualitását, a témával foglalkozó csapat lelkesen válaszolt a felmerülő kérdésekre.

A nap az oklevélatadó ceremóniával folytatódott, ahol a résztvevők, a tutorok és a szervezőcsapat tagjai együtt ünnepelték a Nyári Egyetem sikeres lezárását, elismerve mindenki értékes egész heti munkáját. A hét sikerességéhez minden résztvevő, tutor, oktató és meghívott előadó, valamint a helyi partnerek hozzájárulására szükség volt ahhoz, hogy a Nyári Egyetem valóban inspiráló élménnyé váljon. A lelkesedés, az elhivatottság és a tudás megosztása tette ezt a hetet felejthetetlenné a tanulás és a tapasztalatcsere mellett a személyes kapcsolódáson keresztül.

A Nyári Egyetem az Akropol Étteremben tartott záró koktélozással ért véget, lehetőséget teremtve az inspiráló hét megünneplésének és az együtt szerzett élmények felidézésének tovább erősítve a workshop során kötött nemzetközi barátságokat és szakmai kapcsolatokat.

Bár a hét hivatalos programja pénteken véget ért, választható programként szombaton a szervezők Izmirbe terveztek városnézést. A Földközi-tenger öblébe épült egykori görög város, Szmirna (ma Izmir) jelenleg a harmadik legnépesebb település Törökországban, szintén izgalmas történelemmel és ebből kifolyólag rétegzett és összetett épített örökséggel rendelkezik. A városnézés a Kemeraltı Bazár területére és a Szmirnai Agorára koncentrált, amelyek az UNESCO világörökségi várományosi listáján szerepelnek.

A program első része a Konak Piernél (Konak-móló) kezdődött. A Gustav Eiffel irodája által tervezett egykori vámpépületek ma, kortárs kiegészítéssel éttermeknek adnak ottont pezsgő városi helyszínt kielekítve a tengerparton. Az Óratorony érintésével folytatódott a séta Beyler utcán. A faszerkezetű zárterkélyes házak sorában egykor nyomtatással, újságírással és könyvkiadással foglalkozó családok éltek. Az Anafartalar úton kanyarogva értünk el a bazár sűrűjébe. Időnként boltzatok alatt máskor szűk utcákban megannyi bolt gazdagon kirakott portékái között kanyarogtunk a Kızlarağası Han karavánszeráján, a Hisarönü téren, a felemelt (fevkani) mecseteken és a Zsinagóga negyeden keresztül.

A kirándulás második részében lehetőségünk nyílt ellátogatni a Szmirnai Agorára és megcsodálni a görög romokat. Az oszmán bazáros belvároshoz hasonlóan itt is a boltozott földszinten kereskedelmi tevékenység zajlott egykor, mely felett a térlefedések lehetőséget teremtettek a nagy vízszintes területet igénylő agorának. Ma a boltzatokból jellemzően a hevederek hosszú sora maradt, melyek alatt az ide vezetett forrás vize csörgedez.

A szmirnai agóra alépítményének érdekes, hevederes boltozatai (fotó: Bodnár – Paripás Emőke)

Az izmiri kirándulás témái a sokszínűség, a kereskedelem és a szabadság témakörei köré épültek — illeszkedve Izmir Történelmi Kikötővárosának előkészületben lévő világörökségi jelölési dokumentációjához.

Bodnár – Paripás Emőke, Dósa Tamás, Nagy Gergely Domonkos

Szekeres- Varsa Vera, Román András feleségének üzenete a RAMNYE résztvevőikhez

Hölgyeim és Uraim, kedves Kollégáink!

Üdvözlöm Önöket Torockón, a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem hallgatóiként.

Sajnos, magam nem tudok idén részt venni ezen a számomra megható eseményen.

Férjem, Román András, minden műemléket tisztelt, védett, de közülük sok jobban érdekelte, mint a többi általában, s ezek között is volt néhány, amelyet még jobban szeretett. Torockó az egyik ilyen. Nem ok nélkül. Torockó gyönyörű és fontos!

Sokat gondolkodott, dolgozott - magyarországi és erdélyi kollégáival - szervezkedett azért, hogy Torockónak csodálatos öröksége élő környezetként megmaradjon, ismert és elismert legyen. Határozottan ki merem mondani a szót: András nagyon boldog volt, amikor ez sikerrel járt, hiszen Torockó 1999-ben - egyedi népi építészeti együttesének kiváló helyreállításáért, a hagyományos házak megmentéséért és megóvásáért - Európai kulturális örökségvédelmi díjban, az Europa Nostra-díjban részesült.

Kérem, hogy emlékezzenek erre jó szívvel és gondolattal a Román Andrásról elnevezett műemlékvédelmi nyári egyetem programján keresztül is. Megérdemli.

Jó munkát és örömteli nézelődést kívánok valamennyiüknek!

Irina Iamandescu (ICOMOS Romania), Maksay Ádám (Kelemen Lajos Társaság), Veöreös András (ICOMOS MNB), Deák – Székely Szilárd (Torockó), Furu Árpás és Kovács Erzsébet a Román András emlékszalag koszorúzásán Torockón, 2026. július 5-én (fotó: Szántó Julianna)

56. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem

Torockó, 2026. július 5-9.

A műemléki értékek dokumentálásának korszerű módszerei - A helyszíni megfigyeléstől a publikálható tudásig.

A Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem immáron 56 éve kerül megrendezésre az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának szárnyai alatt. 1971-ben az első alkalommal "Magyarország Műemlékei" volt a hívószó, 2026-ban (vagyis idén nyáron) pedig "A műemléki értékek dokumentálásának korszerű módszerei - A helyszíni megfigyeléstől a publikálásig". A közel egy hetes program során főként egy központi kérdésre kerestük a választ: "hogyan válhat a dokumentációból felelős műemlékvédelmi döntés, szakmai párbeszéd és publikálható tudás?". A meghatározó kérdés mellé egy meghatározó helyszín társult: Torockó (Románia).

A Nyári Egyetem levezető elnöke Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tiszteletbeli elnöke volt.

Az első napon Deák - Székely Szilárd, Torockó polgármestere köszöntötte a résztvevőket, és kiemelte, hogy az épített örökség megőrzése és a turizmus növekvő mértéke számos ponton kerül egymással ellentmondásba. Az ICOMOS Románia korábbi elnöke, a romániai Nemzeti Műemlékvédelmi Intézet (Institutulul Național al Patrimoniului) igazgatója, Irina Iamandescu is megtisztelte jelenlétével a rendezvényt. Köszöntőjében az együttműködés, a szakemberek közös munkájának jelentőségét hangsúlyozta. Veöreös András az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke a nyári egyetem fiatalok szakmai továbbképzésében betöltött szerepét emelte ki.

Deák – Székely Szilárd, Irina Iamandescu és Veöreös András a RAMNYE első napján (fotók: Szántó Julianna)

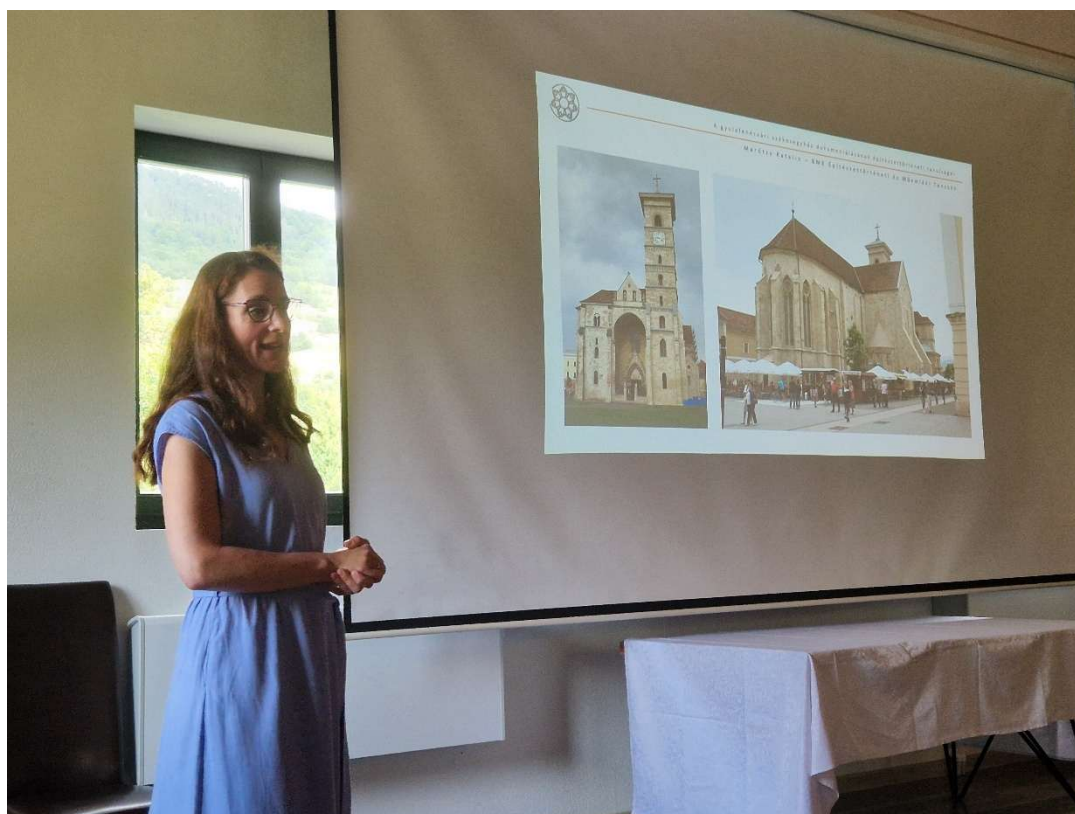
A tudományos szimpóziumot Fejérdy Tamás: *Dokumentálni annyit, mint felelősséget vállalni - Román András szellemiségétől a kortárs műemlékvédelemig* című előadása nyitotta meg. Ezt követte Furu Árpád prezentációja, aki *Román András és a Torockó Értékvédő Program* címmel mutatta be a faluban évtizedekig folytatott értékőrző tevékenységet.

A nap programjai a Román András nevét viselő ház és emléktábla megkoszorúzásával zárultak.

A nyári egyetem második napja Veöreös András: *Dokumentáció, szemlélet, döntéshozatal - A műemlékvédelem mai kihívásai* című előadásával kezdődött. Ezt követte Irina Iamandescu: *From recognition of historical value to protection. Why is documentation important?* című prezentációja. Szathmári Edina művészettörténész *A kolozsvári Szent Mihály-templom lapidáriumának dokumentációja*

és egyes faragványok helye az építéstörténetben címmel tartott előadást. A délelőtti programot Maksay Ádám: *A 3D dokumentáció szerepe a műemléki kutatásban és helyreállításban* című bemutatója zárta.

Ebéd után Maróty Katalin, a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszékének docense *A gyulafehérvári székesegyház dokumentálásának építészettörténeti tanulságai* című előadása következett. Őt Jobbik Eszter, szintén az Építészettörténeti Tanszék munkatársának *Hitek és tévhitek. Középkori hálóboltozatok alakhű felmérése* című előadása követte. Makay Dorottya kolozsvári szerkeszettervező mérnök *Történeti tartószerkezeti értékek (anyag, technológia, szerkezeti koncepció). Mérnöki eszköztár az empirikus intuitív tartószerkezetek megértésében és ismertetésében* címmel mutatta be gondolatait.

Maróty Katalin előadása közben (fotó: Szántó Julianna)

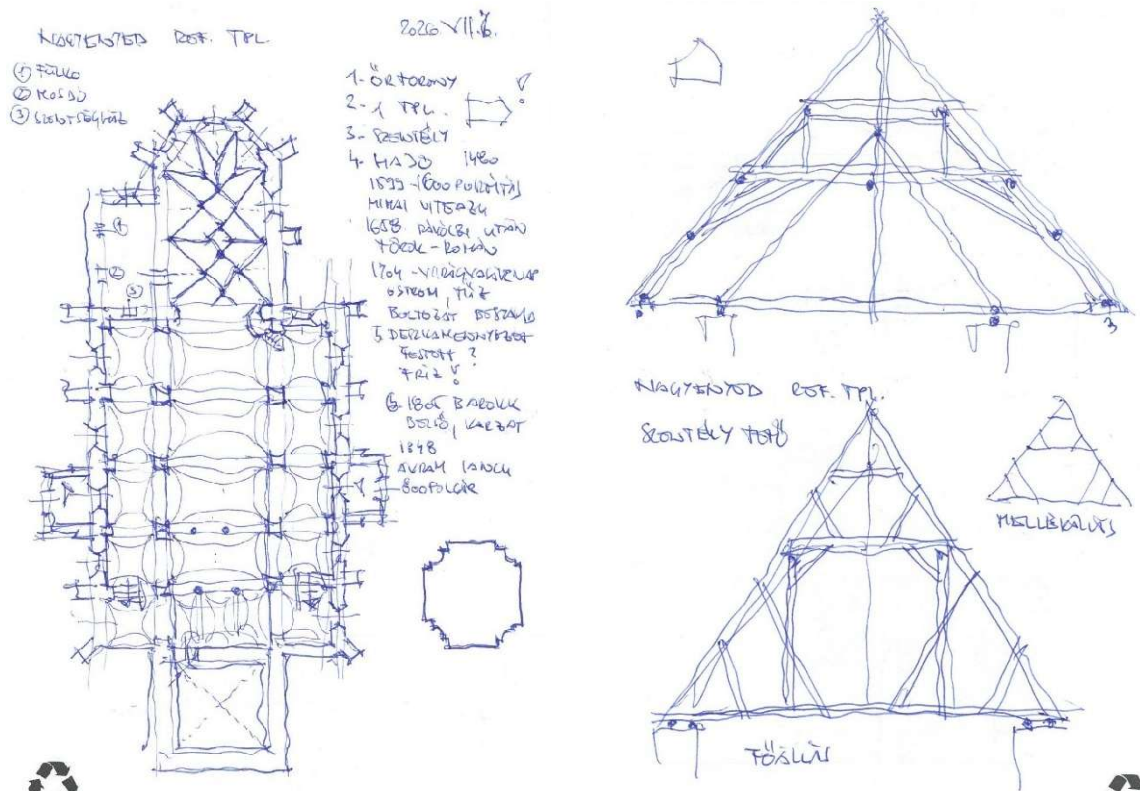
Torockó polgármestere köszöntötte a nyári egyetemistákat a harmadik napon is. A torockószentgyörgyi Thoroczkay-Rudnyánszky Kúria a település egyik nemrég felújított épülete, amelyet 1836-ban építtetett Thoroczkay Sándor. A négy oszlopos timpanon fogadta a látogatókat és vezette be őket a megújult belső terekbe, ahol az alapítók családfájáról, a településről, épületeiről és a történetének meghatározó szereplőiről szóló kiállításokkal ismerkedhettek meg.

A nyári egyetem egynapos túrájának következő célpontja Nagyenyed volt, ahol a Bethlen Gábor utca egyik nemrégiben befejezett háztömbjét látogattuk meg. A programsorozat első napján tablókka kísérv bemutatásra került a több épületből összefűzött ingatlan korábbi állapota. A képeken erősen elhanyagolt állapotban volt, nyílászárói töröttek, falai megrongálódtak, vakolatot egyes felületek már régóta nem láttak. Az épületek azóta új köntöst kaptak, új funkciók ígérétében. A kapuzat megválasztásától, az építéskori lépcső megtartásáig, a homlokzati rendszer és vakolat architektúra helyreállításán át, az ingatlanok számos műemléki szemléletű gondolattal kísérv kerültek helyreállításra és felújításra. A már-már labirintus szerűen összefűződő terek lehetővé teszik az épületek használatát a pincétől a padlásig.

Az egy emeletes lakóépületek után kisebb léptékváltás következett: a Bethlen Gábor Kollégium és Bethlen Gábor Dokumentációs Könyvtár falai fogadták a nyári egyetemistákat, majd a református erődtemplom került bejárásra. A templomtér főhajójának méretei önmagukban is lenyűgözőek voltak, és mindezt csak tovább fokozta a toronyba való belépés. A eredeti födémek már nem láthatóak, bár az egykori boltozatok vállkövei és pár fa gerenda sejtetni engedik még hol indulhattak a valamikori szerkezetek. Ma helyettük acél szelvények tartják a kortárs födém szerkezetet. A tetőtérben, a boltozatok fölött sétálva feltárult a kíváncsi szemek előtt a tetőszerkezet, illetve a boltívek és a talpszelemen között majdnem teljesen körbefutó virágos sorminta. Egy korábbi díszítő festés maradványai, talán az egykori síkfödém lenyomata. A festés a padlástérből nem volt teljesen láthatató, mivel több helyen átvágta a boltozat, így egyes virágok "átkúsztak" a boltíveken és lenéztek a szentély vagy az orgonakarzat fölött a templomtérbe. A következő állomás a szentély felett megbúvó gótikus fedélszék volt, ahonnan egy csigalépcsőn keresztül jutottunk vissza a boltozatszint alá. A falakba építve faragvány töredékek fogadtak lépten nyomon. A szentély szintje az eredeti járószint magasságába volt süllyesztve, így a megszokottól eltérően a főhajó padozata helyezkedett el magasabban. A szentélyben számos gondolat valósulhatott meg. A lábazat mentén szellőztető kavicssáv húzódott, a burkolatban a korábbi építési fázisok lenyomatai kerültek "felrajzolásra" a falakon in-situ kőfaragványok, falfülkék kerültek bemutatásra. Azt mondják az ember arra figyel ami éppen foglalkoztatja: mint az már említésre került a nyári egyetem második napján számos előadást hallgathattunk végig, többek között Szathmári Edina és Jobbik Eszter kőfaragványokról és bordás boltozatokról szóló előadásai is konkrét valósággá váltak a felújított térben. A templomtól a barokk orgonán Simon Mária által megszólaltatott dallamokkal köszönt el a társaság.

Nagynyed, református templom. Tóth Tibor László, a Nagynyedi Református Egyházközség lelképásztora ismerteti a templom történetét a résztvevőkkel (fotó: Szántó Julianna)

A nagyenyedi református templom (Veöreös András rajzai)

Ezt követően a szintén nemrégiben megújult Ótordai Református Templomba látogattunk el. A kortárs felületek mellett az egykori festett, faragott kőfelületek köszöntek vissza mind a külső, mind a belső térben.

A templomot követően a Tordai Történelmi Múzeumot (Muzeul de Istorie Turda) látogattuk meg és jártuk be a pincétől az emeletig. Érdekes volt látni hogy a hagyományos kőtári struktúra mellett helyet kaphatott a modern interaktív kiállítás szervezés is.

Az útvonal utolsó települése Kolozsvár, első helyszíne a Szent Mihály-templom, az épületről szintén több előadást is hallhattunk a második napon Szathmári Edina, Maksay Ádám és Makay Dorottya tolmácsolásában. A templomtér lenyűgöző méretei mellett a festett falfelületek is magukra vonták a figyelmet. Az oldal szentélyek egyikében jól látszott a freskótöredék és ha kellően megfigyeli az ember - vagy szakavatott szem hívja fel rá a figyelmet, mint esetünkben is - látszik mely felületek kerültek retusálásra, kiegészítésre. A tetőtérbe tartó kettős csigalépcsőn a kőfaragó jeleket kutatva jutottunk fel a tetőtérbe, ahol az előadások során már bemutatott bőséges kőtár fogadta a nyári egyetemet, így a diasorokon látott, faragott-, újra faragott-, beépített-, kibontott kövek személyesen is körbejárhatóak voltak. A monumentális tetőszerkezetben sétálva a templomtornyon át vezetett az út lefelé. A torony lidár-pontfelhős felméréséről Maksay Ádám tartott előadást, így megtudhattuk, hogy a látogatói lépcsősort közvetlenül a pontfelhőbe szerkeztették fel, majd az alapján készült az elemek gyártása. A fém szerkezetű fa járófelületű, kortárs szemlélettel tervezett lépcső szépen illeszkedik a torony belső terébe, helyet adva egyúttal kiállításnak és lehetővé téve az ablakokon való kilátást is. A torony a főhajóhoz utólag épült hozzá, az onnan levezető lépcsősor így egykor a városra-, ma a toronybelsőbe néző figurális mintázatú ólomüveg ablaka előtt vezet el. A templomból kiérve idegenvezetőink a torony falán lévő gömbre hívták fel a figyelmünket. A felújításkor elhelyezett időkapzsula "doboz", ami egyúttal a korszak egyik meghatározó történéseinek a Covid vírusnak inspirációjára készült.

A nap lezárásaként a Vallásszabadság házában jártunk, ami kiállító és közösségi tér egyaránt és nem egy, de két ház szerkezeteit és tereit egyesíti, szín- és formavilágában a helyi épített és tárgyi örökséget idézi, mindeközben bemutatja az épületek egyes építési periódusainak emlékeit is.

A RAMNYE résztvevői Furu Árpádot hallgatják (fotó: Szántó Julianna)

Az utazás a Torockóra való vissza buszozással valamint a workshop feladatára való csoportos beszélgetésekkel zárult.

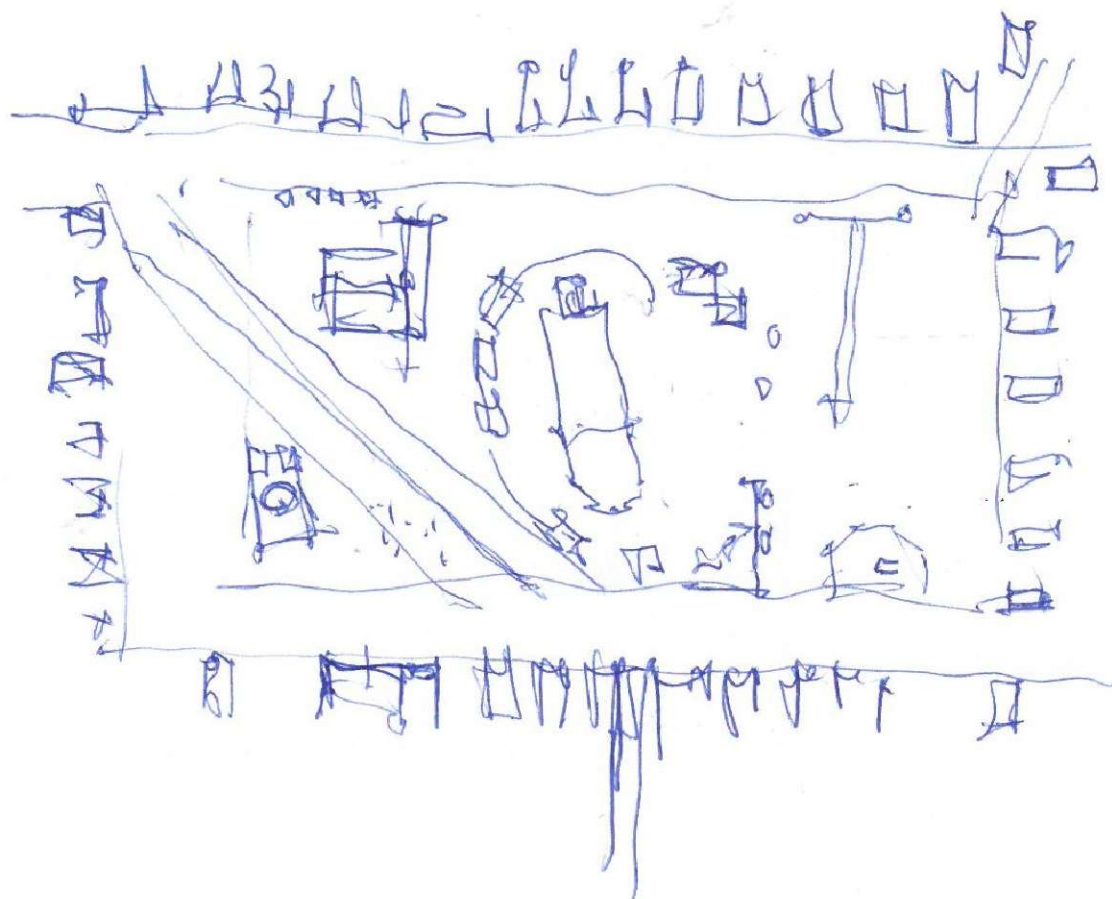
A negyedik nap ismét az előadásoké volt. Visy Zsolt régész, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagja *Adalékok néhány erdélyi világörökségi helyszín műemléki dokumentálásához* címmel többek között Verespatak, Torda és Énlaka római örökségét mutatta be. Kirizsán Imola az ICOMOS România alelnöke *A dokumentációtól a publikációig. Hogyan válik a műemléki kutatás közkinccsé?* címmel a Transylvania Trust évtizedes múltja visszatekintő publikációs tevékenységét ismertette. Gengeliczki Laura az Óbudai Egyetem hallgatója egy spanyolországi kisváros különleges építészeti együttesét mutatta be *Reus, az El Roser funkcióváltása és építészeti átformálása* című prezentációjában. Ferenczy Boglárka győri műemléki szakügyintéző a hatósági munka során szerzett tapasztalatait ismertette: *Műemléki értékek és a rendezési terv* című előadásában. Komka Lionel a Széchenyi István Egyetem hallgatója *Új felmérési módszer a dokumentálásban: 3DGS az építészetben és az örökségvédelemben* címmel a pontfelhős felmérési technika legkorszerűbb eredményeit mutatta be. Ez után Kiss Lóránt és Mednyánszky Zsolt, erdélyi restaurátorok előadása következett a *Falképek dokumentálása* témában. Józsa Márton, aki szintén a Széchenyi István Egyetem hallgatója, a Győr melletti *Ménfőcsanak építészeti értékeit* mutatta be. Józsa Tamás a győri Hild József Építőipari Technikum igazgatója az iskolában folyó *Műemlékvédelmi szaktechnikus képzés* eredményeiről számolt be. Mihaela Roșu és Guttman Szabolcs *Rimetea – A*

People-Oriented Settlement című előadásában a nagyváradi építész hallgatók Torockóval kapcsolatos munkáit ismertette meg a jelenlevőkkel.

Visy Zsolt, Ferenczy Boglárka, Komka Lionel, Michaela Rosu és Guttmann Szabolcs a RAMNYE-n (fotó: Szántó Julianna)

A nyári egyetem ötödik napja a műhelymunka eredményeinek bemutatásáról szólt. A résztvevők négy csoportban az előadások és a kirándulások közötti szünetekben Torockó turisztikai problémáira kerestek értékőrző szemléletű megoldásokat. Legfontosabb témának a parkolás megoldása és a Fő téren lévő elárúsítóbódék helyzete tűnik. Kiderült, hogy a Fő tér burkolatának megoldása összefügg a közművekkel, a gépjárműforgalommal, a téren lévő ingatlanok megközelítésével, a léghábelekkkel - vagyis csak komplex módon átgondolt beavatkozások vezethetnek hosszú távon is jól működő, minden érdekcsoportot kiszolgáló eredményre.

Torockó főtere (Veöreös András rajzai)

Az előadássorozat, valamint a csapatmunka kapcsán, mind elméleti mind gyakorlati szinten választ kaphattunk tehát arra, a korábban leírt tézis kérdésre, hogy: "hogyan válhat a dokumentációból felelős műemlékvédelmi döntés, szakmai párbeszéd és publikálható tudás?"

Ferenczy Boglárka, Veöreös András

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI

MAGYARORSZÁG
2026. szeptember 19–20.

INGYENES ÉPÜLETLÁTOGATÓ HÉTVEGE | OROKSEGNAPOK.GOV.HU

Veszélyben lévő örökség: megújulás, újragondolás, élettel való megtöltés

MEGHÍVÓ

Kulturális Örökség Napjai és első Magyar Malmok Napja

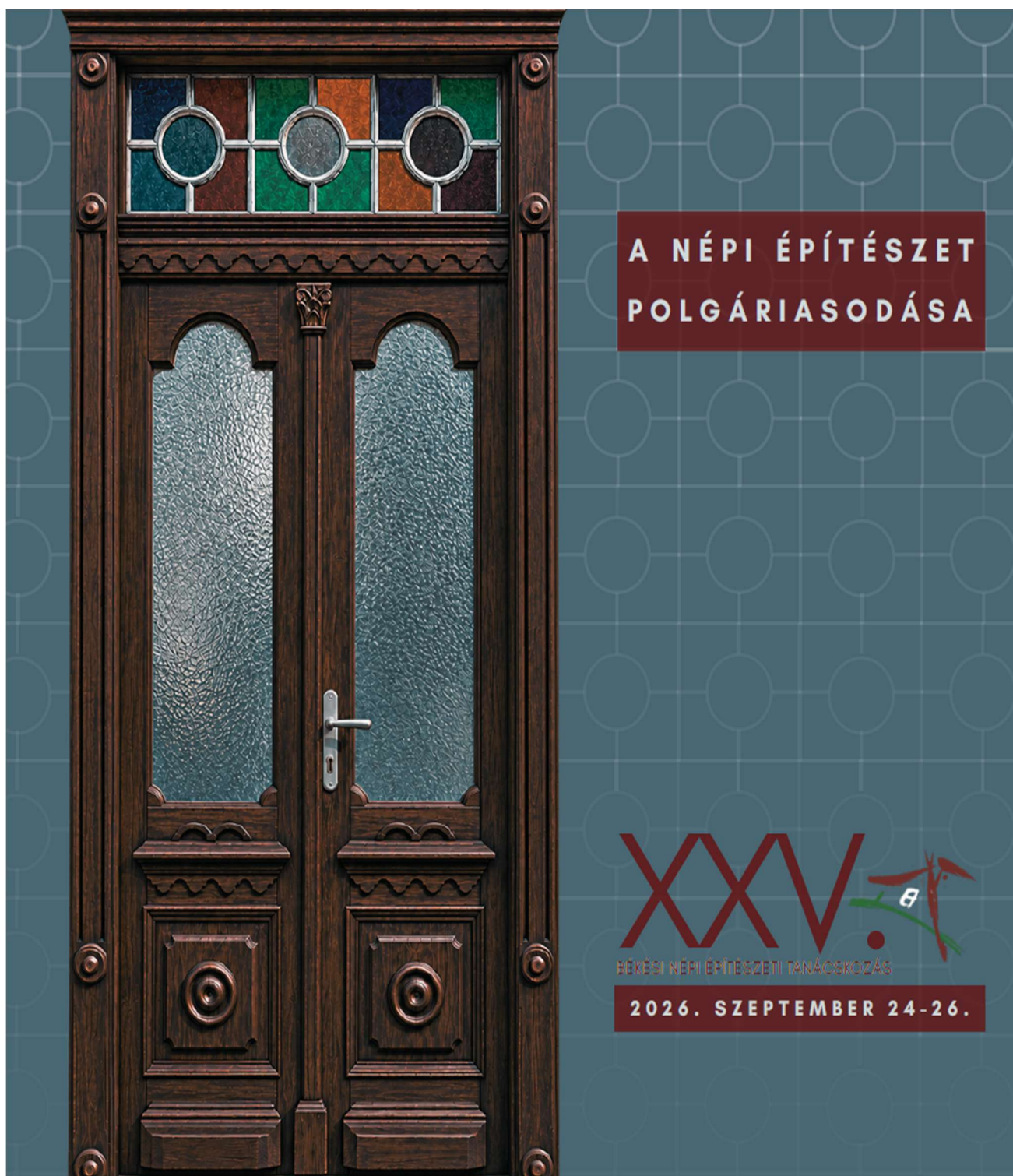
Megnyitó ünnepség

2026. szeptember 18., péntek

- 9:30 Regisztráció; Művelődési ház – 8556 Pápateszér, Markovics utca 6.
- 10:00 **Köszöntők**
- Társadalmi Kapcsolatokért és Kultúráért Felelős Minisztérium képviselője
 - Újvári Szilvia országgyűlési képviselő
 - Völflinger Béla, Pápateszér község polgármestere
- Márta István (Kapolcs-Falumalom) malmos népdalai*
közreműködik: *Milinszki Emma (ének), Mesics György (hegedű), Márta István (zongora)*
- 10:20 **A Kulturális Örökség Napjainak megnyitója**
- Veöreös András az ICOMOS MNB elnöke
- 10:40 **A Magyar Malmok Napjának megnyitója**
- Nagy Péter malomkutató
 - Dévényi Tamás építész: *A pápateszéri malmok szellemi öröksége*
Márta István (Kapolcs-Falumalom) malmos népdalai
közreműködik: *Milinszki Emma (ének), Mesics György (hegedű), Márta István (zongora)*
- 11:45 **Vastagh Pál: Pápateszéri malmok című fotókiállítás megnyitója**
A kiállítást megnyitja Szabó Béla fotóművész
- 12:00 Utazás traktorfogattal a Schvarcz-malomhoz – 8556 Pápateszér, Ady Endre utca 63.
- 12:15 A felújított malmot bemutatja Schvarcz Sándor malomtulajdonos
- 12:30 Büféebéd
- 13:00 **Malmok mint kulturális örökség – konferencia, levezető elnök: Nagy Péter**
- Jahnov Miklós villamosmérnök: *Az 1975-ös malomfelmérés*
 - Dr. Török Enikő levéltáros: *Malmok a katonai és a kataszteri felmérések térképein*
 - Dr. Balázs György malomkutató: *Hadseregélelmzés a 17–18. században*
 - Czibula György malomtúra-vezető: *Malmok a túravezető szemével*
A pápateszéri Hóvirág és Bóbita néptáncsoportok bemutatója
- 15:00 **Pápateszéri malmok – a malmok között traktorfogat közlekedik**
- Bögi malom: A felújított malmot bemutatja Horváth Balázs malomtulajdonos
 - András malom: A felújított malmot bemutatja Schvarcz Sándor malomtulajdonos
 - Török (Kurics) malom: A malmot bemutatja Török István malomtulajdonos
- A rendezvényen való részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött;
regisztrálni a secretariat@icomos.hu e-mail-címen tudnak.
További információ: oroksegnapok@icomos.hu; telefon: +36 70 709 0813; +36 30 439 2063
Parkolási lehetőség a Művelődési ház parkolójában.

Regisztráció: secretariat@icomos.hu

Regisztráció és további információ: <https://icomos.hu/3996-2/>

Előjegyezhető 2026. évi programok

Szeptember 18.

Kulturális Örökség Napjai megnyitó

Pápateszér

Szeptember 19 – 20.

Kulturális Örökség Napjai

Szeptember 24 – 26.

XXV. Békési Népi Építészeti Tanácskozás

Békés

Október 21.

Ipartörténeti Konferencia

Várpalota

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36 70 709 0813, +36 30 439 2063
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Veöreös András**

HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)

HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes vagy kedvezményes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata